

České vydání

Informace a oznámení

Ročník 63
29. dubna 2020

Obsah

I Usnesení, doporučení a stanoviska

USNESENÍ

Výbor regionů

138. plenární zasedání VR, 11. 2. 2020–12. 2. 2020

2020/C 141/01	Usnesení Evropského výboru regionů – Strategie pro udržitelný růst na rok 2020	1
2020/C 141/02	Usnesení Evropského výboru regionů o konferenci o budoucnosti Evropy	5
2020/C 141/03	Usnesení Evropského výboru regionů k pracovnímu programu Evropské komise na rok 2020	8

STANOVISKA

Výbor regionů

138. plenární zasedání VR, 11. 2. 2020–12. 2. 2020

2020/C 141/04	Stanovisko Evropského výboru regionů – Posilování právního státu v rámci Unie – akční plán	15
2020/C 141/05	Stanovisko Evropského výboru regionů Balíček týkající se rozšíření 2019	20
2020/C 141/06	Stanovisko Evropského výboru regionů Přispění regionů a měst k rozvoji Afriky	25
2020/C 141/07	Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Směrem k udržitelným čtvrtům a malým komunitám: politika v oblasti životního prostředí na nižší než obecní úrovni	29
2020/C 141/08	Stanovisko Evropského výboru regionů Odliv mozků v EU: řešení problému na všech úrovních . . .	34
2020/C 141/09	Stanovisko Evropského výboru regionů Kultura v ambicióznější Unii – úloha regionů a měst	39

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

USNESENÍ

VÝBOR REGIONŮ

138. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VR, 11. 2. 2020–12. 2. 2020**Usnesení Evropského výboru regionů – Strategie pro udržitelný růst na rok 2020**

(2020/C 141/01)

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ (VR),

- s ohledem na sdělení Evropské komise Strategie pro udržitelný růst na rok 2020 ⁽¹⁾,
- s ohledem na své usnesení ze dne 9. října 2019 Evropský semestr 2019 a roční analýza růstu na rok 2020 ⁽²⁾,

Začlenění cílů udržitelného rozvoje do evropského semestru

1. vítá strategii pro udržitelný růst na rok 2020, neboť se jedná o první krok k začlenění cílů udržitelného rozvoje do evropského semestru, který tak získá potřebný dlouhodobější výhled a širší zaměření zahrnující nejenom hospodářské aspekty;
2. domnívá se, že má-li roční strategie pro udržitelný růst sloužit jakožto nástroj pro koordinaci politik při realizaci Zelené dohody pro Evropu, bude nutné zásadním způsobem změnit systém řízení a přístup uplatňovaný v celém procesu evropského semestru a začít klást důraz na to, aby byl zodpovědně prováděn v praxi;
3. zdůrazňuje, že pro uskutečnění cílů udržitelného rozvoje bude nezbytné se komplexně zabývat veškerými aspekty udržitelného rozvoje (konkurenceschopností, inkluzivností, životním prostředím a řádnou správou), které přesahují rámec Zelené dohody. Při plnění cílů udržitelného rozvoje bude třeba zajistit soudržnost politik, pokud jde o činění kompromisů a řešení problémů z hlediska distribuce. Patří sem rovněž posilování kulturního a sociálního rozměru vytváření znalostí, sdílení znalostí a inovací. Evropský semestr by měl všem úrovním správy a příslušným zainteresovaným stranám umožnit, aby tyto kompromisy hledaly a realizovaly v partnerské spolupráci, přičemž je třeba se vyhnout izolovanému způsobu uvažování a postupovat jednotně a současně cíle udržitelného rozvoje začleňovat do všech oblastí politiky;
4. s potěšením bere na vědomí informaci, že zprávy o jednotlivých zemích a národní programy reforem budou obsahovat zvláštní kapitoly věnované monitorování cílů udržitelného rozvoje a hodnocení souvisejících politických opatření a že v doporučeních pro jednotlivé země bude posuzován konkrétní příspěvek daných zemí k plnění cílů udržitelného rozvoje. Upozorňuje na to, že při začleňování cílů udržitelného rozvoje do evropského semestru je nutné přihlédnout k odlišné výchozí situaci jednotlivých územních celků a vytvořit odpovídající statistickou základnu, aby bylo možné tyto cíle monitorovat na regionální úrovni;

⁽¹⁾ https://ec.europa.eu/info/publications/2020-european-semester-annual-sustainable-growth-strategy_cs.

⁽²⁾ <https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2019-03856-00-00-res-tra-cs.docx/content>.

5. požaduje, aby byly jasné stanoveny lhůty a časově vymezené a měřitelné cíle pro plnění cílů udržitelného rozvoje, a to co se týče opatření uvedených v Zelené dohodě i v roční strategii pro udržitelný růst. Zdůrazňuje, že při určování těchto cílů a lhůt je třeba postupovat shora dolů i zdola nahoru a všechny úrovně správy a příslušné zainteresované strany by při tom měly partnersky spolupracovat;

6. souhlasí s celkovým zaměřením doporučení určených členským státům eurozóny. Upozorňuje však na to, že tato doporučení jen v nepatrné míře podporují snahy o ekologizaci a začlenění cílů udržitelného rozvoje a Zelené dohody a že nevěnují dostatečnou pozornost politickým výzvám, které plynou z existujících rozdílů ve výchozí situaci jednotlivých územních celků;

7. poukazuje na to, že investiční plán pro udržitelnou Evropu má v nadcházejícím desetiletí mobilizovat udržitelné investice ve výši 1 bilionu EU. Vyjadřuje však politování nad tím, že tento plán z velké části sestává z již existujících nebo naplánovaných opatření, iniciativ a finančních nástrojů, které teď byly pouze seskupeny pod jedním názvem. Obává se tudíž, že tento plán možná nebude s to shromáždit potřebné finanční prostředky a zajistit potřebnou koordinaci pro to, aby se cílů udržitelného rozvoje v Evropě do roku 2030 fakticky dosáhlo. V této souvislosti vyzývá k tomu, aby byly důkladněji posouzeny skutečné náklady spojené s přechodem k udržitelnému rozvoji a aby byl vypracován podrobnější plán pokrytí těchto nákladů. Zvláštní pozornost by měla být věnována podpoře iniciativ zaměřených na spolupráci veřejného a soukromého sektoru v oblasti inovací, jež provádějí města a regiony;

8. zdůrazňuje, že je nezbytné přezkoumat Pakt o stabilitě a růstu, aby bylo možné diferencovaným způsobem započítávat finanční prostředky potřebné k financování veřejných investic na všech úrovních správy za účelem provádění Zelené dohody;

9. ztotožňuje se s názorem, že provádění strukturálních reforem členskými státy ve strategických politických oblastech, jež jsou důležité pro plnění cílů Smlouvy a politik EU, má stěžejní význam pro konvergenci v EU a její konkurenceschopnost a také pro prohloubení jednotného trhu. Evropský semestr skýtá užitečný rámec pro podporu těchto reforem, musí být ovšem v souladu se zásadou subsidiarity vymezen rozsah strukturálních reforem způsobilých k financování ze strany EU a místní a regionální orgány musí být do tohoto procesu zapojeny jako plnohodnotní partneři;

Územní rozměr evropského semestru

10. je potěšen tím, že byla zaměřena pozornost na prohlubující se regionální rozdíly a na související problémy z hlediska růstu a soudržnosti v rámci členských států i v porovnání mezi nimi. Upozorňuje na to, že odlišná výchozí situace výrazně ovlivňuje způsob, jakým členské státy a jejich regiony koncipují a provádějí své politiky v oblasti udržitelnosti. Zdůrazňuje, že územní rozdíly je třeba odstraňovat zaváděním místně uzpůsobených opatření, jež budou vycházet z posouzení územního dopadu;

11. upozorňuje na to, že větší význam budou mít zprávy o jednotlivých zemích, zejména pak jejich příloha D, která bude obsahovat pokyny ohledně politik v oblasti investic na regionální a místní úrovni, včetně těch financovaných v rámci politiky soudržnosti a Fondu pro spravedlivou transformaci. Zdůrazňuje, že z průzkumu, který VR uskutečnil u vnitrostátních sdružení zastupujících města a regiony ve vztahu k vládám daných zemí, vyplynulo, že místní a regionální orgány nebyly ze strany vlád svých zemí dostatečně zapojeny do přípravy a projednávání přílohy D na politické úrovni a že tato příloha velice často neposkytuje přesný přehled o jejich potřebách z hlediska investic;

12. zdůrazňuje, že k dosažení cílů Zelené dohody týkajících se udržitelnosti a sociálního začleňování bude nezbytné zajistit důslednou konzistentnost a koordinaci mezi evropským semestrem a politikou soudržnosti. Nesmí dojít k tomu, aby náklady na přechod k udržitelnému rozvoji nesli ti nejzranitelnější. Je tedy třeba poskytnout v rámci mechanismu pro spravedlivou transformaci individuálně přizpůsobenou podporu osobám a regionům, jichž se tento přechod nejvíce dotkne (zejména těm, jež jsou do značné míry závislé na fosilních palivech, např. regionům s izolovanými energetickými systémy, a na energeticky náročných průmyslových odvětvích, a těm, které se po splnění svých závazků v oblasti dekarbonizace potýkají se sociálními a ekonomickými důsledky změny energetického modelu). Dále pak VR vítá, že správa Fondu pro spravedlivou transformaci se bude opírat o nařízení o společných ustanoveních, a vyzývá k tomu, aby byla stanovena jasná a objektivní kritéria pro přidělování prostředků;

Sociální rozměr evropského semestru

13. vyslovuje se pro začlenění cílů udržitelného rozvoje do plánování udržitelné hospodářské strategie, a to zejména s ohledem na to, že se tyto cíle z velké části shodují s uplatňováním zásad evropského pilíře sociálních práv. Proto vítá nedávno zveřejněné sdělení Silná sociální Evropa pro spravedlivou transformaci⁽³⁾ a žádá, aby byl co nejdříve předložen akční plán provádění evropského pilíře sociálních práv;

14. vyzývá Komisi, aby navrhla další opatření za účelem snížení rozdílů v zaměstnanosti a odměňování žen a mužů;

15. je potěšen tím, že byl do nejnovější společné zprávy o zaměstnanosti zahrnut regionální rozměr, což je v souladu s evropským regionálním srovnávacím přehledem sociálních ukazatelů, který VR zveřejnil v září 2019;

16. sdílí obavy, které Komise vyjádřila v souvislosti s nepříznivými důsledky stárnutí obyvatelstva a s dalšími demografickými výzvami, jako je nízká hustota obyvatelstva, rozptýlení obyvatelstva, klesající počet mladých lidí a snižující se míra porodnosti, a vyzývá ji, aby vzala v potaz doporučení, která VR uvedl ve svých stanoviscích Demografická změna – návrhy na měření a řešení jejích negativních dopadů v regionech EU a Reakce EU na demografickou výzvu;

Řízení evropského semestru

17. poukazuje na to, že unijní model růstu bude moci úspěšně přispět k realizaci globálních cílů vytyčených v rámci cílů udržitelného rozvoje a v Zelené dohodě pouze tehdy, bude-li probíhat náležitá koordinace s místními a regionálními orgány. Připomíná, že je třeba posílit přebírání odpovědnosti za evropský semestr v praxi, aby dokázal účinněji pomáhat při uskutečňování nového a ambiciózního záměru EU dosáhnout cílů udržitelného rozvoje. Je to nezbytné především z toho důvodu, že podle OECD bude realizace 65 % ze 169 dílčích cílů zahrnutých v cílech udržitelného rozvoje vyžadovat plnou spolupráci a koordinaci s místními a regionálními orgány. Aby mohl proces evropského semestru splnit naděje, které jsou do něj vkládány, je třeba zapojit všechny úrovně správy a příslušné zainteresované strany jakožto partnery, na rozdíl od stávajícího postupu, kdy jsou většinou pouze konzultovány v závěrečných fázích tohoto procesu. Tento partnerský přístup by se měl začít uplatňovat co nejdříve a provádění cílů udržitelného rozvoje by mělo být převedeno do místně uzpůsobených cílů a úkolů a souvisejících lhůt. Vyžaduje to větší důraz na operační závazky v oblasti cílů udržitelného rozvoje a dobrovolná hodnocení procesů provádění cílů udržitelného rozvoje na místní úrovni;

18. zdůrazňuje, že v rámci evropského semestru jsou nyní poskytovány pokyny ohledně plánování investic, jež mají být spolufinancovány z ESI fondů, a ohledně navrhovaného rozpočtového nástroje pro konvergenci a konkurenceschopnost. Upozorňuje však na to, že centralizovaný přístup shora dolů, který je v rámci evropského semestru používán, může nepříměně omezit uplatňování decentralizovaného přístupu zdola nahoru a provádění místně uzpůsobených opatření v rámci politiky soudržnosti EU. Vyzývá rovněž k tomu, aby byl zajištěn soulad mezi víceletým plánováním v rámci politiky soudržnosti a evropským semestrem;

19. žádá EU, aby účinným způsobem koordinovala procesy řízení evropského semestru a politiky soudržnosti EU, které musí být založeny na týchž zásadách partnerství a víceúrovňové správy. Odkazuje na své stanovisko o provázání politiky soudržnosti a evropského semestru. Opakuje svůj návrh, aby byl vypracován kodex chování⁽⁴⁾ upravující plnohodnotné zapojení místních a regionálních orgánů do evropského semestru, přičemž se lze inspirovat kodexem chování pro partnerskou spolupráci podle nařízení o společných ustanoveních na období 2014–2020. Zdůrazňuje, že je nutné podporovat posilování správní kapacity místních a regionálních orgánů prostřednictvím opatření financovaných z prostředků EU, a odkazuje na své stanovisko, které k tomuto tématu v nedávné době vydal⁽⁵⁾. Vyjadřuje politování nad tím, že výroční monitorovací zpráva o provádění programu na podporu strukturálních reforem za rok 2018 neobsahuje žádné informace o využívání tohoto programu ze strany místních a regionálních orgánů;

20. podotýká, že samotné cíle udržitelného rozvoje vyžadují aktivní zapojení zainteresovaných stran, včetně místních a regionálních orgánů. Proto by po vypršení mandátu platformy zainteresovaných stran EU, která se zabývá cíli udržitelného rozvoje, měly být určeny nové a neméně ambiciózní formy zapojení zainteresovaných stran do plnění těchto cílů, mj. prostřednictvím evropského semestru;

⁽³⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/GA/TXT/?uri=CELEX:52020DC0014>

⁽⁴⁾ Stanovisko VR Zlepšit řízení evropského semestru – kodex chování pro zapojení místních a regionálních orgánů (ECON-VI/019), které bylo přijato dne 11. května 2017: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/ALL/?uri=CELEX:52016IR5386>

⁽⁵⁾ Stanovisko VR Zlepšení správní kapacity místních a regionálních orgánů za účelem posílení investic a strukturálních reforem v letech 2021–2027 (ECON-VI/047), které bylo přijato dne 4. prosince 2019: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52019IR2043>

21. pověřuje předsedu, aby toto usnesení předložil Evropské komisi, Evropskému parlamentu, chorvatskému předsednictví Rady a předsedovi Evropské rady.

V Bruselu dne 12. února 2020.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

Usnesení Evropského výboru regionů o konferenci o budoucnosti Evropy

(2020/C 141/02)

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ (VR)

vzhledem k těmto důvodům:

- a) Demokratická legitimita Evropské unie spočívá v důvěře občanů v jejich zástupce zvolené na evropské, celostátní, regionální a místní úrovni.
- b) Základem projektu EU je zastupitelská demokracie. Zvýšená účast voličů ve volbách do Evropského parlamentu v roce 2019 ukázala, že občané se intenzivně zajímají o utváření záležitostí EU. Všechny úrovně státní správy musí reagovat na nové výzvy a vytvářet nové způsoby zapojení občanů.
- c) Volby na celostátní, regionální a místní úrovni se v členských státech EU konají každý rok. Tyto volby představují příležitost k informování občanů o tom, jak evropské politiky ovlivňují všechny úrovně správy, a pomáhají tak posílit důvěryhodnost EU v očích občanů.
- d) Zásadní úloha místních a regionálních orgánů se projevuje v tom, že jsou odpovědné za polovinu všech veřejných investic, třetinu veřejných výdajů a čtvrtinu příjmů z daní v EU,

Evropský výbor regionů (VR)

1. vítá iniciativu Evropské komise, Evropského parlamentu a Rady uspořádat konferenci o budoucnosti Evropy a očekává, že sám přispěje k dosažení konkrétních výsledků a přijetí opatření, která budou mít hmatatelný přínos pro občany EU;
2. domnívá se, že konference je příležitostí k určení opatření, která EU potřebuje ke zvýšení své schopnosti zajistit a posílit své demokratické fungování v souladu s novou zásadou aktivní subsidiarity;
3. zdůrazňuje, že do utváření politik EU i do propojení EU s jejími občany by měl být zapojen více než jeden milion volených místních a regionálních zástupců z celé Unie. V zájmu zviditelnění tohoto procesu se VR zavazuje podporovat diskuse o otázkách EU v regionálních zastupitelských shromážděních a obecních radách;
4. vítá navrhovaná opatření zaměřená na oslovení občanů a zdůrazňuje význam otevřených a rozsáhlých tematických rozprav. Plně podporuje myšlenku, že by důležité prvky konference měly být decentralizovány tak, aby bezprostředně a aktivně zapojovaly oblasti a obyvatele mimo hlavní města EU a jednotlivých zemí. VR bude za tímto účelem poskytovat svým členům podporu při pořádání místních akcí zaměřených na témata konference a bude vyvíjet nástroje pro shromažďování výsledků a návrhů vzešlých z těchto diskusí a pro jejich předávání konferenci;
5. žádá, aby byla do konference o budoucnosti Evropy zapojena střediska Europe Direct a aby byla – vzhledem k rozsahu své činnosti a také proto, že jejich hlavní úlohou je přibližovat evropské záležitosti občanům obecně – považována za regionální střediska účasti. Střediska Europe Direct mají důležité zkušenosti s podporou debat, takže by se stala klíčovým pilířem, který zajistí, aby byla konference o budoucnosti Evropy široká, měla značný rozsah a byla obohacena o různorodé názory;
6. zdůrazňuje, že musí být zajištěna pluralita a inkluzivnost činností konference, a plně podporuje návrh Evropského parlamentu na dvojí přístup spočívající v plenárním zasedání konference na institucionální úrovni a v souboru Agor občanů a souvisejících decentralizovaných činností, přičemž je nutné mezi nimi zajistit co nejužší vazbu. Trvá na tom, že mají-li konference i činnosti s ní spojené podnítit skutečnou diskusi, musí odrážet rozmanitost v Evropě;
7. navrhuje, aby konference začlenila příspěvky stávajících nástrojů participativní demokracie na místní a regionální úrovni s cílem doplnit kanály zastupitelské demokracie. K nim patří například dialogy s občany a občanská fóra, jejichž pořádání se již v řadě regionů osvědčilo a jejichž se účastní vyvážené skupiny náhodně vybraných osob, přičemž se v tomto ohledu ukázala být cenná také kombinace občanských a odborných fór;

8. má za to, že EU musí i po skončení konference nadále přímo zapojovat své občany, přičemž musí vycházet z bohatých zkušeností získaných z participativních modelů a vytvořit stálý strukturovaný mechanismus pro dialog na místní úrovni. Tyto stálé mechanismy musí být kombinovány s dialogy o aktuálních tématech, které mohou mít pokaždé jinou cílovou skupinu;

9. sdílí názor, že je nezbytné věnovat zvláštní pozornost mladým lidem a zajistit jejich účast na konferenci o budoucnosti, aby bylo zdůrazněno budoucí směřování evropského projektu, a poukazuje na to, že všechny návrhy konference musí citlivě reagovat na obavy budoucích generací;

10. vyzývá k jasnému zaměření na klíčové výzvy, jimž Evropská unie čelí, a k diskusi vycházející zdola, která by se týkala témat konference, mimo jiné například výzev souvisejících s klimatem a životním prostředím, sociální spravedlnosti, udržitelného rozvoje, digitální transformace, migrace, evropského společenství hodnot, hospodářství a pracovních míst, územní soudržnosti a změn politik, postupů, institucí a zdrojů EU, včetně úlohy místní a regionální demokracie a samosprávy, které jsou nezbytné k tomu, aby mohla EU reagovat na potřeby a očekávání občanů v těchto otázkách. Za účelem řádného uplatnění výsledků konference by neměly být vyloučeny ani možné změny Smluv EU;

11. souhlasí s postojem Evropského parlamentu ke konferenci o budoucnosti Evropy (P9_TA-PROV (2020)0010), v němž se uvádí, že se během konferenčního procesu uskuteční několik tematických Agor občanů odrážejících politické priority a že tyto agory bude tvořit nejvýše 200–300 občanů s minimálně třemi zástupci za každý členský stát, jejichž počet bude určen podle zásady sestupné proporcionality. Dále podporuje výzvu Evropského parlamentu, aby účastníky z okruhu všech občanů EU náhodně vybíraly nezávislé instituce v členských státech na základě výše uvedených kritérií;

12. je přesvědčen, že pro využití podpory občanů evropské integraci a pro jejich větší zapojení do procesu rozhodování EU je nezbytné, aby byl během jednání konference kladen důraz na další rozvoj konceptu evropského občanství vycházejícího z individuálních práv v evropském systému víceúrovňové správy;

13. zdůrazňuje své obavy ohledně postojů, které dosud vyjádřila Evropská komise a Rada ministrů a které postrádají jasnost a ambici, pokud jde o rozsah a proces konference o budoucnosti Evropy, zejména o zapojení místních a regionálních orgánů Evropské unie a Výboru regionů;

14. je přesvědčen, že jasným cílem konference musí být formulace konkrétních návrhů právních předpisů nebo změn smluv EU, o nichž by se pak diskutovalo během kampaně před volbami do Evropského parlamentu v roce 2024 s ohledem na budoucí konvent;

15. vítá návrh na ustavení plenárního shromáždění konference tvořeného poslanci Evropského parlamentu, zástupci Evropské komise, vlád 27 členských států EU, vnitrostátních parlamentů a Evropského výboru regionů, a vyzývá, aby byl VR zastoupen nejméně osmi členy s plným hlasovacím právem. Navíc si je vědom toho, že je nutné rovnocenné zastoupení druhých komor vnitrostátních parlamentů, které jsou v řadě členských států tvořeny zástupci regionálních orgánů;

16. vyzývá, aby řídicí výbor konference zajistil politickou a institucionální rovnováhu mezi všemi úrovněmi správy a aby v něm byl jedním členem zastoupen i Evropský výbor regionů. Tomuto členovi by mohl být nápomocen zaměstnanec VR přidělený ke společnému sekretariátu;

17. vítá návrh, aby do diskusí o budoucnosti Evropy byli zapojeni i místní a regionální zástupci z kandidátských zemí EU;

18. vyzývá Evropský parlament, Radu a Komisi, aby zásady uvedené v tomto usnesení začlenily do svého společného prohlášení, a oznamuje svůj záměr stát se signatářem tohoto prohlášení;

19. pověřuje svého předsedu, aby toto usnesení předložil předsedovi Evropského parlamentu, předsedkyni Evropské komise, předsedovi Evropské rady a chorvatskému předsednictví Rady.

V Bruselu dne 12. února 2020.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

Usnesení Evropského výboru regionů k pracovnímu programu Evropské komise na rok 2020

(2020/C 141/03)

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ (VR),

s ohledem na:

- pracovní program Evropské komise na rok 2020 ⁽¹⁾,
- protokol o spolupráci s Evropskou komisí z února 2012,
- usnesení VR Návrhy Evropského výboru regionů pro nový legislativní mandát Evropské unie ze dne 27. června 2019,

1. znovu zdůrazňuje, že je nezbytné zapojit místní a regionální představitele a evropské občany do koncipování a provádění politik EU, a to zejména prostřednictvím náležitého uplatňování aktivní subsidiarity a víceúrovňové správy;
2. vyzývá k co nejrychlejšímu dosažení dohody o víceletém finančním rámci (VFR), aby bylo možné včas zahájit nové programy EU. Žádá Komisi, aby souběžně s vedením jednání s rozpočtovým orgánem předložila nouzový plán, který zabrání možnému přerušení programů v případě pozdního přijetí VFR;
3. opět důrazně požaduje, aby budoucí VFR činil alespoň 1,3 % HND EU-27, a bylo tak možné zabezpečit rozpočet odpovídající potřebám, očekáváním a obavám občanů EU, jakož i novým prioritám, jež byly stanoveny v Zelené dohodě pro Evropu;
4. vyzývá Komisi, aby pozorně sledovala, zda je v rámci přípravy dohod o partnerství a programů na období 2021–2027 uplatňován kodex chování pro partnerskou spolupráci, a zajistila, že budou místní a regionální orgány zapojeny jakožto plnohodnotní partneři. Ze zásad partnerství a víceúrovňové správy by se v zájmu efektivity a legitimacy mělo vycházet i při řízení evropského semestru, a to tím spíše, že v rámci evropského semestru jsou formulovány pokyny ohledně programů politiky soudržnosti na období 2021–2027;
5. je potěšen tím, že Komise hodlá provádět cíle udržitelného rozvoje prostřednictvím jejich začlenění do evropského semestru – což je v souladu s doporučením VR – a do celkového přístupu v rámci Zelené dohody pro Evropu;

Zelená dohoda pro Evropu

6. vyzývá Komisi, aby důsledně zapojovala místní a regionální orgány, co se týče všech právních předpisů a iniciativ souvisejících se Zelenou dohodou pro Evropu, počínaje evropským klimatickým paktem. VR pak má v úmyslu provádění Zelené dohody a vypracování klimatického paktu plně podpořit, a to prostřednictvím koordinovaných a průřezových opatření a iniciativ, aby bylo zaručeno, že budou založeny na zásadách víceúrovňové správy a územní legitimacy a žádný jednotlivec ani region nebude opomenut;
7. znovu Komisi žádá, aby evropský právní rámec pro klima vycházel z důkladného posouzení dopadu a přínosů, spolu s nímž budou vypracovány konkrétní plány financování, v nichž bude jasně popsána úloha místních a regionálních orgánů a budou jasně stanoveny lhůty pro přezkum cílů týkajících se dosažení klimatické neutrality;
8. vyzývá Komisi, aby se místním a regionálním orgánům dostalo potřebné podpory v souvislosti s prováděním příslušných opatření stanovených v nové strategii EU pro přizpůsobení se změně klimatu;
9. žádá Komisi, aby zajistila, že členské státy budou při posuzování konečných vnitrostátních plánů v oblasti energetiky a klimatu v červnu 2020 vést víceúrovňový dialog o klimatu a energetice a veřejné konzultace se zapojením místních a regionálních orgánů. Zavazuje se k tomu, že zřídí fórum místních a regionálních orgánů a zainteresovaných stran pro spolupráci s Komisí a členskými státy, jehož účelem bude poskytovat zpětné informace o provádění opatření a iniciativ souvisejících se Zelenou dohodou a předkládat doporučení k legislativním návrhům;

⁽¹⁾ COM(2020) 37 final.

10. vítá návrh na zavedení zásady „neškodit životnímu prostředí“, do čehož by měl být VR výslovně zapojen. Díky této iniciativě by mělo být možné a) začlenit kritéria udržitelnosti do všech politik, makroekonomických priorit a finančních nástrojů EU a do evropského semestru a víceletého finančního rámce na období 2021–2027, aby tak byly všechny právní předpisy v souladu s cíli Zelené dohody, a b) identifikovat a odstranit překážky a nesrovnalosti v právních předpisech EU. VR se bude na plnění tohoto úkolu podílet prostřednictvím takových iniciativ, jako je síť regionálních center;

11. vyzývá Komisi, aby i nadále plně podporovala stávající úspěšné iniciativy, k nimž patří například Pakt starostů a primátorů, městská agenda EU, iniciativa Čistá energie pro ostrovy EU a řada dalších regionálních, celostátních a přeshraničních iniciativ;

12. oceňuje snahu Evropské komise dekarbonizovat odvětví energetiky prostřednictvím strategie pro inteligentní sektorovou integraci, iniciativy „renovační vlna“ a výroby energie z obnovitelných zdrojů na moři. V tomto ohledu je třeba předejít možným negativním dopadům renovací prováděných s cílem zvýšit energetickou účinnost, resp. tyto dopady vykompenzovat, aby byli ochráněni uživatelé bytů, zranitelní spotřebitelé a domácnosti, jež může postihnout energetická chudoba. Připomíná rovněž, že je nutné vypracovat evropský program v oblasti bydlení. Takovýto proaktivní program, který by byl v souladu s evropskou občanskou iniciativou „Bydlení pro všechny“, by se měl mj. zabývat aspekty reformy státní podpory, otázkou mechanismů pro regulaci nájemného a zabíráním trhu s bydlením digitálními platformami;

13. vítá skutečnost, že byly do programu zahrnuty návrhy týkající se ekologizace evropských měst a zvýšení biologické rozmanitosti v městských oblastech, včetně nové iniciativy s názvem Dohoda pro zelená města. Podporuje vypracování ambiciózní strategie EU v oblasti biologické rozmanitosti na období po roce 2020 a postoj EU pro 15. zasedání konference smluvních stran Úmluvy OSN o biologické rozmanitosti (COP15), přičemž cílem je zajistit, aby byly místní a regionální orgány oficiálně uznány jakožto stěžejní partneři při koncipování, provádění a monitorování nezbytných opatření k zastavení úbytku biologické rozmanitosti a zhoršování ekosystémových služeb;

14. je potěšen tím, že bude vypracován nový akční plán pro oběhové hospodářství, který musí být ambiciózní, časově vymezený a vědecky podložený a jehož nejvyšší prioritou musí být předcházení vzniku odpadů v souladu s hierarchií způsobů nakládání s odpady v EU. V tomto ohledu se zájmem očekává předložení legislativního návrhu, jehož cílem je posílit postavení spotřebitelů v zájmu uskutečnění ekologické transformace;

15. upozorňuje na to, že je nutné se zabývat všemi vzájemně souvisejícími problémy ve snaze vytvořit netoxické životní prostředí, a doufá, že se bude moci podílet na přípravě akčního plánu pro dosažení nulového znečištění ovzduší, vody a půdy, který má být přijat v roce 2021;

16. vítá skutečnost, že má Komise v úmyslu navrhnout novou, dlouhodobou vizi pro venkovské oblasti, a připojuje se k výzvě Evropského parlamentu⁽²⁾, aby byla vypracována agenda EU pro venkovské oblasti a aby byl k evropskému územnímu rozvoji zaujat vyvážený a komplexní přístup, díky němuž budou potřeby venkovských oblastí zohledněny ve všech příslušných evropských politikách, jak se uvádí v prohlášení o rozvoji venkova přijatém v Corku;

17. zdůrazňuje, že místní a regionální orgány hrají důležitou roli při provádění budoucí společné zemědělské politiky (SZP) a již avizované strategie „Od zemědělce ke spotřebiteli“, a to mj. uplatňováním ekologických hledisek při zadávání veřejných zakázek, prosazováním zdravého způsobu stravování, zvyšováním povědomí o plynutí potravinami a realizací konkrétních opatření v praxi. VR se domnívá, že strategie „Od zemědělce ke spotřebiteli“ skýtá jedinečnou příležitost zvýšit soudržnost politik, podnítit přechod k udržitelnějším potravinovým systémům a posílit environmentální rozměr SZP. V rámci této strategie by měl být vytyčen akční plán, v němž budou stanoveny kvantifikované cíle týkající se omezení používání chemických pesticidů do roku 2027 alespoň o 30 % a omezení používání syntetických dusíkatých hnojiv a rozšíření plochy ekologicky obdělávané půdy, zvýšení konzumace ovoce a zeleniny a snížení míry obezity v EU;

18. vyzývá Evropskou komisi k tomu, aby byly spotřebitelům poskytovány rozsáhlejší informace zavedením harmonizovaných evropských ekoznaček a společných norem, čímž se podpoří přechod k udržitelné spotřebě tím, že se jim usnadní nákup ekologických produktů a podniky budou motivovány k rozvíjení a zvyšování své udržitelnosti. Požaduje, aby byl zaveden evropský systém výživového označování, který spotřebitelům v EU pomůže vybírat si zdravější potraviny;

⁽²⁾ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 3. října 2018 o řešení specifických potřeb venkovských, horských a odlehlých oblastí.

19. vyzývá Komisi k tomu, aby vypracovala akční plán na podporu pastevevství v EU;
20. požaduje, aby byl vypracován komplexní strategický program pro všechna evropská námořní odvětví s cílem podpořit jejich dekarbonizaci a udržitelný přístup k rybolovu a produkci potravin a zachovat konkurenční výhodu evropských přímořských regionů;
21. domnívá se, že je třeba zapojit pobřežní komunity do navrhování politik v oblasti udržitelného řízení oceánských zdrojů, aby bylo možné řešit globální problémy na lokální úrovni;
22. vyzývá k přijetí aktualizované strategie EU v oblasti lesnictví na období po roce 2020, díky níž bude možné koordinovat na úrovni EU politiky, které se lesnictví dotýkají, a vytvořit předpoklady pro přijetí akčního plánu EU týkajícího se odlesňování a znehodnocování lesů, aby se tak omezil dopad spotřeby produktů a surovin v EU na životní prostředí;
23. podporuje vypracování evropského plánu boje proti rakovině a zdůrazňuje, že prevence, stanovení diagnózy a léčba zpravidla probíhají v místních komunitách pacienta, v důsledku čehož je pro úspěšnost této iniciativy mimořádně důležité účelně zapojit místní a regionální orgány;
24. očekává, že nová farmaceutická strategie pro Evropu zlepší dosažitelnost a cenovou dostupnost léčivých přípravků ve všech regionech EU a přinese pacientům inovace a posílí vedoucí postavení Evropy v tomto odvětví;
25. žádá Evropskou komisi, aby zintenzivnila spolupráci v oblasti nemocí, jimž lze předcházet očkováním, a aby místní a regionální orgány zapojila do přípravných činností, na jejichž základě Komise předloží návrh na zavedení společného očkovacího průkazu/pasu pro občany EU;
26. opětovně vyzývá k tomu, aby byla napříč všemi právními předpisy EU u všech endokrinních disruptorů uplatňována zásada, že nelze s dostatečnou jistotou stanovit bezpečnou prahovou hodnotu expozice, a požaduje, aby bylo zakázáno používání bifenylu a ftalátů ve všech materiálech určených pro styk s potravinami;
27. žádá Komisi, aby byla mezi hlavní aspekty udržitelného rozvoje zařazena odolnost vůči katastrofám, která musí být zohledňována v budoucích fondech a projektech EU, a aby byly posíleny kapacity místních a regionálních orgánů z hlediska snižování rizika katastrof, připravenosti na katastrofy a jejich zvládání;
28. žádá Komisi, aby v souladu s evropskou občanskou iniciativou „Fairosene“ předložila návrh právního předpisu, kterým by se měnil systém zdanění energie, rušily se dotace na fosilní paliva, zaručily se udržitelné rovné podmínky pro jednotlivé druhy dopravy a bylo umožněno nižší zdanění energie z obnovitelných zdrojů tak, aby byla levnější než energie z fosilních paliv. Vyzývá Radu k co nejrychlejšímu přijetí navrhovaného právního předpisu týkajícího se daně z přidané hodnoty (DPH), aby mohly členské státy sazby DPH cíleněji využívat k zohledňování vyšších cílů v oblasti životního prostředí;
29. zdůrazňuje, že je nezbytné zamezit nekalé hospodářské soutěži ze strany třetích zemí, které mají nižší cíle v oblasti klimatu. Vyjadřuje hluboké politování nad tím, že Komise ve svém pracovním programu nezmiňuje svůj záměr navrhnout pro určitá odvětví mechanismus kompenzačních opatření mezi státy v souvislosti s uhlíkem;
30. je potěšen tím, že má být v nadcházejícím desetiletí prostřednictvím Komisí navrženého investičního plánu pro udržitelnou Evropu mobilizován 1 bilion EUR. Lituje však toho, že v praxi se tento plán zdá být méně ambiciózní (z velké části totiž sestává z již existujících nebo naplánovaných opatření, která byla seskupena do nového souboru) a nebyly na něj vyčleněny dodatečné zdroje;
31. vítá, že má Komise v úmyslu zajistit na základě probíhajícího přezkumu pravidel a pokynů pro státní podporu větší flexibilitu regionům, které dostávají podporu na spravedlivou transformaci, a také větší flexibilitu při investování do udržitelnosti;
32. upozorňuje na to, že zásadní roli hraje politika soudržnosti, neboť je hlavním finančním nástrojem v rozpočtu EU, který má umožnit dosažení cílů Zelené dohody. Zvláštní pozornost je třeba věnovat také tomu, aby se nový Fond pro spravedlivou transformaci doplňoval s ostatními fondy a byl s nimi v souladu. V tomto ohledu potvrzuje, že bude Aliance soudržnosti i nadále podporovat přijímání a provádění iniciativ v rámci politiky soudržnosti a plánování příslušných programů;
33. je potěšen tím, že Komise chce navrhnout strategii pro udržitelnou a inteligentní mobilitu s cílem modernizovat a ekologizovat odvětví dopravy. Zdůrazňuje, že při financování dopravní infrastruktury a výzkumu v tomto odvětví by se mělo přihlížet k faktorům udržitelnosti. Stvrzuje, že je připraven spolupracovat s příslušnými útvary Komise na vypracování praktických řešení, jejichž účelem je podnítit a usnadnit dekarbonizaci mobility v městských a venkovských oblastech Unie;

34. vyzývá Komisi ke zjednodušení celkového systému řízení politiky soudržnosti na všech úrovních správy, aby se snížilo administrativní zatížení řídicích orgánů a příjemců, a zlepšila se tak dostupnost a efektivita finanční podpory. Dále Komisi žádá, aby vytvořila další soubor ukazatelů, jako je například index sociálního pokroku, které by doplňovaly ukazatel HDP s cílem lépe zachytit skutečný sociální a hospodářský rozvoj jednotlivých regionů a docílit spravedlivějšího rozdělování prostředků v rámci politiky soudržnosti. Upozorňuje na to, že je důležité zviditelňovat výsledky projektů financovaných ze strany EU, aby byl lépe patrný jejich přínos pro každodenní život evropských občanů;

Realizace digitální transformace

35. poukazuje na územní aspekty jednotného trhu a na to, že je naprosto nezbytné podpořit soudržnost v digitální oblasti. Je tudíž toho názoru, že vytvoření sítě center pro digitální inovace umožní dostatečně pokrýt všechny regiony;

36. domnívá se, že je nutné důkladně přepracovat stávající regulační rámec EU týkající se ekonomiky sdílení či ekonomiky platform. VR zejména očekává, že bude v aktu o digitálních službách vyřešena podstatná otázka statusu platform a přístupu k údajům a že budou přesně vymezena kritéria obecného zájmu;

37. se zájmem očekává vypracování indexu digitální ekonomiky a společnosti (DESI) na místní a regionální úrovni, který má být zveřejněn ve třetím čtvrtletí roku 2020;

38. zdůrazňuje, že je nutné určit, jaké množství finančních prostředků bude v budoucnu třeba investovat do rozvíjení širokopásmového připojení na místní a regionální úrovni, a navrhuje, aby byly ve spolupráci s Evropskou komisí a Evropskou investiční bankou navrženy nové možnosti financování a podpory budování infrastruktury IKT ve znevýhodněných oblastech;

39. podporuje provádění a aktualizaci evropské agendy dovedností a aktualizaci akčního plánu digitálního vzdělávání;

40. vyzývá Evropskou komisi, aby přezkoumala regulační rámec EU týkající se umělé inteligence, jelikož se jedná o důležitý aspekt pro výzkum a inovace, a také z hlediska veřejných služeb. Při tomto přezkumu by mělo být zohledněno to, že v rámci technologického rozvoje je třeba uplatňovat přístup zaměřený na člověka, a mělo by být zajištěno respektování evropských hodnot a zásad tak, aby evropští občané měli i nadále plnou kontrolu nad svými osobními údaji;

41. je potěšen tím, že byl položen důraz na posílení kybernetické bezpečnosti, a žádá Komisi, aby při veškerých svých úvahách brala v potaz systémy spravované místními a regionálními orgány;

42. domnívá se, že je mimořádně důležité vypracovat komplexní a dlouhodobou strategii pro evropský průmysl. Tato strategie musí podpořit digitální transformaci, umožnit, aby se všechny složky průmyslu plně podílely na vytváření klimaticky neutrálního a oběhového hospodářství, a uplatňovat místní přístup zaměřený na posílení a propojení regionálních ekosystémů;

43. se zájmem očekává předložení zprávy o překážkách jednotného trhu a doufá, že tato zpráva poskytne jasný a ucelený pohled o nejzávažnějších překážkách, kvůli nimž evropské podniky – zejména malé a střední podniky – a občané nemohou plně těžit z potenciálu jednotného trhu. Kromě toho Komisi žádá, aby navrhla opatření, která umožní odstranit identifikované překážky a zjednodušit celkový regulační rámec EU. Vyzdvihuje stěžejní úlohu inteligentní specializace, co se týče provádění nejdůležitějších úkolů EU, jako je přizpůsobení se změně klimatu a transformace průmyslu, s místními a regionálními inovačními ekosystémy, a navrhuje, aby VR, Komise a Společné výzkumné středisko (JRC) úzce spolupracovaly s cílem tuto koncepci ještě více posílit;

44. domnívá se, že výzkumné a inovační činnosti podporované v rámci rozsáhlého programu Horizont Evropa a řady vnitrostátních finančních nástrojů by rovněž měly zajistit, aby nebyl opomenut žádný region ani žádné město a aby nedocházelo k tak silnému odlivu nadaných lidí a velmi přínosných investic z okrajových evropských regionů do velkých měst a tradičních průmyslových regionů, jaký byl zaznamenán v poslední době;

Sociální a hospodářské reformy

45. podporuje celkový cíl iniciativy Silná sociální Evropa pro spravedlivou transformaci a hodlá se podílet na provádění evropského pilíře sociálních práv na celém území a prosazovat zajištění důstojné práce pro všechny, která je nezbytným předpokladem pro dosažení spravedlivého a udržitelného sociálního a hospodářského rozvoje, mj. pokud jde o avizované návrhy týkající se regulace činnosti platform, stanovení minimální mzdy, navržení systému zajištění v nezaměstnanosti, podpory rekvalifikace, posílení záruk pro mladé lidi a zavedení záruky pro děti;

46. žádá Komisi, aby navázala na závěry finského předsednictví ohledně ekonomiky blahobytu, která lidem zajišťuje dobré životní podmínky, neboť je prospěšná samotnou svou podstatou a přispívá k makroekonomickému růstu a pokroku;
47. oceňuje, že Komise začlenila regionální rozměr do srovnávacího přehledu sociálních ukazatelů, a žádá, aby se v tomto ohledu v budoucnu vyvíjelo intenzivnější úsilí díky rozsáhlejší spolupráci s členskými státy;
48. vyzývá k vypracování akčního plánu pro sociální ekonomiku, v němž bude mj. navržena průřezová právní definice „sociálního podniku“ a bude zaveden evropský statut sociálních a solidárních podniků;
49. vítá sdělení Komise a zahájení veřejné konzultace týkající se přezkumu rámce pro správu ekonomických záležitostí, včetně Paktu o stabilitě a růstu. Tento přezkum správy ekonomických záležitostí v EU přináší velmi potřebnou příležitost k vylepšení fiskálních pravidel EU tím, že bude zavedeno zlaté pravidlo pro udržitelné investice, včetně finančních prostředků vyčleněných ze strukturálních a investičních fondů na provádění Zelené dohody;
50. žádá Komisi, aby byl v rámci programu na podporu strukturálních reforem a nadcházejícího programu na podporu reforem položen přednostní důraz na budování kapacit místních a regionálních orgánů, k čemuž VR vyzval ve svém stanovisku ze dne 4. prosince 2019 ⁽³⁾;
51. zdůrazňuje, že je nezbytné dále prohlubovat hospodářskou a měnovou unii, přičemž je především třeba dokončit bankovní unii, vyčlenit dostatečné množství rozpočtových prostředků na rozpočtový nástroj pro konvergenci a konkurenceschopnost a pokročit na cestě k zavedení evropského systému zajištění pro případ nezaměstnanosti;
52. opakuje svou výzvu, aby bylo předloženo nové sdělení o udržitelném cestovním ruchu v Evropě;

Silnější Evropa ve světě

53. je potěšen tím, že Komise hodlá zahájit rozsáhlou iniciativu týkající se reformy WTO v návaznosti na příští ministerskou konferenci WTO v červnu 2020. Zdůrazňuje, že tento krok je o to důležitější z toho důvodu, že se ve světě ve stále větší míře prosazuje protekcionismus a některým mezinárodním společnostem je poskytována státní podpora. Proto také vítá navrhované vypracování bílé knihy o nástroji pro zahraniční subvence;
54. vyjadřuje znepokojení nad tím, že se v návrhu prozatímní zprávy o posouzení dopadu obchodní dohody s Mercosurem na udržitelnost uvádí, že z této dohody bude mít v EU největší prospěch odvětví výroby a služeb, zatímco předpokládané nepříznivé důsledky se podle této zprávy nejvíce dotknou zemědělství a venkovských oblastí EU;
55. zdůrazňuje, že místní a regionální orgány přispívají k upevnění řádné správy věcí veřejných a místní demokracie v sousedství EU, a žádá Komisi, aby v souladu se závěry vzešlými z hodnocení podpory EU místním a regionálním orgánům v regionech procesu rozšíření a sousedství v období 2010–2018 navýšila balíček finanční pomoci určené místním a regionálním orgánům v partnerských zemích, a to zejména na iniciativy vzájemného budování kapacit;
56. vítá ohlášené předložení akčního plánu pro rovnost žen a mužů a posílení postavení žen ve vnějších vztazích. VR přispívá k realizaci jeho cílů prostřednictvím Evropsko-středomořského shromáždění zástupců regionů a měst (ARLEM), jehož činnost se zaměřuje na posilování postavení žen;
57. vybízí Komisi a členské státy, aby podporovaly přeshraniční spolupráci mezi regionálními a místními orgány v Evropské unii a v partnerských zemích, mj. formou evropských seskupení pro územní spolupráci (ESÚS) a evropských makroregionálních strategií;
58. domnívá se, že pro EU musí být prioritou pokračování procesu rozšíření a že by se regionální a místní orgány v zemích procesu rozšíření měly ještě více zapojit do příprav na vstup do EU. Tuto skutečnost je třeba zohlednit při přezkumu metodiky jednání o přistoupení. VR bude kandidátským zemím v rámci aktivit svých smíšených poradních výborů pomáhat, aby se ještě před přistoupením lépe zapojily do nejdůležitějších politik EU;

⁽³⁾ <https://webapi2016.cor.europa.eu/v1/documents/cor-2019-02043-00-01-ac-tra-cs.docx/content>.

59. souhlasí s tím, že je třeba posílit Východní partnerství na základě konzultací týkajících se jeho budoucnosti, a bude se i nadále snažit prosazovat jeho cíle mimo hlavní města a na úrovni správy, která je nejbližší občanům;

60. upozorňuje na význam místních a regionálních subjektů a jejich iniciativ decentralizované spolupráce při plnění cílů Agendy 2030 a cílů udržitelného rozvoje. Vyzývá Evropskou komisi, aby tyto iniciativy soustavně podporovala a informovala o nich;

61. vyjadřuje politování nad tím, že se v pracovním programu na rok 2020 nehovoří o jižním sousedství. Upozorňuje na to, že v tomto roce uplyne 25 let od vydání barcelonského prohlášení, a žádá Evropskou komisi, aby tuto jedinečnou příležitost využila k předložení nové agendy EU pro jižní sousedství tak, aby byl zajištěn inovativní, mezikulturní a inkluzivní rozvoj Středomoří a bylo možné řešit nové výzvy v časovém horizontu do roku 2030;

62. připomíná, že je třeba posílit platformy pro elektronické učení, zvýšit dostupnost otevřených on-line kurzů v oblasti civilní ochrany a podporovat sdílení znalostí a dovedností. V tomto ohledu jednoznačně podporuje vytvoření a zavedení sítě znalostí Unie v oblasti civilní ochrany;

Evropské hodnoty

63. vyzývá Evropskou komisi, aby posílila stávající nástroje EU zaměřené na sledování dodržování zásad právního státu a jeho ochranu a aby – bude-li to možné – vytvořila jednotný horizontální monitorovací mechanismus pro otázky právního státu, demokracie a základních práv. Tento mechanismus by měl být založen na využívání co nejrozsáhlejších a nejrůznorodějších zdrojů, včetně místních a regionálních orgánů, organizované občanské společnosti a jednotlivých občanů;

64. žádá Komisi, aby i nadále podporovala jak výměnu osvědčených postupů a zkušeností mezi různými úrovněmi správy v oblasti boje proti populismu a extremismu, tak prosazování kultury dodržování lidských práv, což musí být doprovázeno vyčleněním finančních prostředků, předáváním odborných poznatků a formulováním praktických pokynů pro celostátní, regionální a místní orgány s cílem ochránit naše demokratické systémy;

65. se zájmem očekává iniciativu nového paktu o migraci a azylu a poukazuje na to, že je naléhavě nutné uplatňovat k politikám v oblasti migrace, integrace a azylu komplexní přístup založený na zásadách dodržování základních lidských práv a solidarity. Současně by EU měla i nadále usilovat o ochranu svých vnějších hranic s cílem zamezit nelegální migraci a obchodování s lidmi;

66. vítá skutečnost, že má být předložen nový akční plán pro integraci a začlenění, a podtrhuje klíčovou roli místních a regionálních orgánů při podpoře integrace. Je potěšen tím, že v poslední době postupně vzrůstala podpora, kterou místní orgány dostávají přímo od Evropské komise, a žádá, aby byla tato podpora navýšena a aby byla místním a regionálním orgánům bezprostřednějším a jednodušším způsobem poskytována finanční pomoc na přijímání a začleňování legálních migrantů a uprchlíků. Je odhodlán ještě více posílit spolupráci mezi VR, Evropskou komisí a dalšími partnery v rámci iniciativy a sítě „Města a regiony za integraci“;

67. oceňuje, že se Evropská komise chystá úzce spolupracovat s regionálními a celostátními orgány s cílem realizovat do roku 2025 Evropský prostor vzdělávání, podporuje záměr vytvořit prostor pro učení, studium a výzkum bez hranic a upozorňuje na to, že je nezbytné podporovat cirkulaci mozků a zpětnou migraci;

68. zdůrazňuje, že Nová evropská agenda pro kulturu obohacuje a posiluje evropskou identitu, která doplňuje identitu národní a regionální, a to uznáním kulturní a jazykové rozmanitosti v Evropě a podporou evropských kulturních a kreativních odvětví a jejich vztahů s partnery mimo Evropu. Mimoto VR vybízí Evropskou komisi k tomu, aby podporovala iniciativu UNESCO zaměřenou na dědictví a EU, v jejímž rámci má být světové dědictví využito coby nástroj k posílení hospodářské a sociální udržitelnosti venkovských oblastí v Evropě;

69. vítá již dlouho očekávanou novou bezpečnostní strategii a směrnici o ochraně kritické infrastruktury a žádá, aby do ní byly zahrnuty veškeré iniciativy a strategie místních a regionálních orgánů v oblasti civilní ochrany;

Posílení evropské demokracie

70. je potěšen tím, že Evropská komise uznává úlohu, kterou v demokratickém systému Unie hrají správní orgány na nižší než celostátní úrovni. Za sebe pak VR opětovně potvrzuje pevné odhodlání evropských regionů a měst podílet se na evropské demokracii a rozhodovacím procesu jakožto plnoprávní partneři a přispívat k uplatňování zásad víceúrovňové správy, aktivní subsidiarity a proporcionality;

71. vítá nadcházející konferenci o budoucnosti Evropy. Poukazuje na to, že aktivní účast VR v řídicích orgánech a na plenárních jednáních v rámci této konference bude pro tento proces přínosná, jelikož se tak místní a regionální orgány a občané budou moci zapojit do účelného dialogu s EU, z něhož by měly vzejít konkrétní návrhy, jak zlepšit efektivitu a demokratické fungování EU;

72. je potěšen tím, že má Evropská komise v úmyslu provádět politiky transparentním a efektivním způsobem a zajistit, aby přinášely hmatatelné výsledky a současně nezpůsobovaly nadměrnou administrativní zátěž. Znovu zdůrazňuje, že celkově podporuje program zlepšování právní úpravy, a doufá, že zásada „jeden přijmout – jeden zrušit“ nebude uplatňována mechanickým způsobem. Očekává, že bude moci s Evropskou komisí spolupracovat prostřednictvím své sítě regionálních center pro přezkum provádění politiky EU v praxi;

73. upozorňuje na to, že Evropská komise musí sehrát výraznou koordinační úlohu při provádění městské agendy EU. VR se domnívá, že vydání nové Lipské charty představuje další krok k provázání městské agendy EU s programem Evropské komise v oblasti zlepšování právní úpravy a se Zelenou dohodou;

74. vyzývá k vypracování souhrnné evropské strategie pro demografické změny, k níž hodlá přispět posouzením dopadu demografických změn na jednotlivé skupiny obyvatelstva a regiony;

75. vítá skutečnost, že byla vytvořena funkce komisaře pro rovnost. Připomíná, že místní a regionální orgány hrají při zajišťování rovnosti žen a mužů zásadní roli – stejná odměna za stejnou práci, rovnoměrné rozdělení pečovatelských povinností, přiměřeně placená rodičovská a pečovatelská dovolená, snížení rozdílů v platech a důchodech mezi ženami a muži, zabránění násilí páchanému na ženách a zohledňování aspektu rovnosti žen a mužů při sestavování rozpočtu. Požaduje, aby byla ve výše uvedených oblastech za tímto účelem přijata konkrétní opatření, která posílí postavení žen, počínaje místní a regionální úrovní;

76. pověřuje svého předsedu, aby toto usnesení předložil Evropské komisi, Evropskému parlamentu, chorvatskému a německému předsednictví Rady EU a předsedovi Evropské rady.

V Bruselu dne 12. února 2020.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

STANOVISKA

VÝBOR REGIONŮ

138. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VR, 11. 2. 2020–12. 2. 2020

Stanovisko Evropského výboru regionů – Posilování právního státu v rámci Unie – akční plán

(2020/C 141/04)

Zpravidaj:	Franco IACOP (IT/SES), člen zastupitelstva regionu Furlánsko-Julské Benátsko
Odkaz:	Sdělení Komise Evropskému parlamentu, Evropské radě, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Posilování právního státu v rámci Unie – Akční plán – COM (2019) 343 final

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ,

Obecné připomínky

1. oceňuje návrh Komise, v němž se uznává a zdůrazňuje, že právní stát je předpokladem evropské integrace a základní hodnotou Unie, která je zakotvena ve Smlouvách a je společná ústavním tradicím členských států. Poukazuje na to, že Komisí uvedené iniciativy, jejichž účelem je prosazovat zásady právního státu, předcházet jejich možnému porušování a zajistit přiměřenou reakci v případě jejich nedodržování, vhodně doplňují stávající systém;
2. souhlasí s tím, že kontrola dodržování zásad právního státu, přestože za ni v prvé řadě nesou odpovědnost jednotlivé členské státy, je společnou odpovědností členských států a Unie. Článek 2 Smlouvy o EU stanoví právní základ pro výkon této kontroly ze strany orgánů Evropské unie;
3. zdůrazňuje zároveň, že při posilování právního státu hrají důležitou úlohu občanská společnost a místní a regionální orgány – právě ty jsou základní úrovní demokratické legitimacy a měly by neustále prosazovat kulturu právního státu a monitorovat dodržování příslušných zásad. Místní a regionální orgány mohou přispět k šíření informací, jak navrhuje Komise, a mohou rovněž sloužit jako zdroje informací při monitorování, které Komise hodlá provádět. VR může úsilí místních a regionálních orgánů při posilování právního státu podporovat a koordinovat, například tím, že je bude motivovat k vytváření dohod napříč politickými stranami o aspektech místní demokracie, které budou považovány za nezpochybnitelné a budou společně bráněny v případě jejich napadení;
4. zdůrazňuje, že dodržování zásad právního státu musí být zaručeno v zájmu všech, neboť se jedná o předpoklad pro výkon základních práv a svobod, které právní řád Unie jednotlivcům přiznává. Posilování právního státu ve členských státech znamená posilování práv přiznaných všem jednotlivcům;
5. je přesvědčen, že komplexní systém ochrany právního státu vyžaduje dohled nejen nad členskými státy, ale také nad orgány Unie. Domnívá se proto, že systém Unie monitorující dodržování zásad právního státu by měl být doplněn mimounijními mechanismy. I když si je vědom právních obtíží, které je třeba překonat, vítá záměr Komise obnovit proces jednání o přistoupení Unie k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod, jak vyžaduje čl. 6 odst. 2 SEU;

6. vítá, že sdělení přesně uvádí prvky, které charakterizují právní stát, jako je nezávislost soudnictví, ochrana základních práv, přítomnost aktivní občanské společnosti a pluralita sdělovacích prostředků. Jedná se o zásadní prvky zajišťující vzájemnou důvěru mezi členskými státy, řádné fungování Unie, loajální spolupráci mezi Uníí a členskými státy a především plné dodržování práv, která pro občany vyplývají z právního systému Evropské unie;

7. zdůrazňuje, že dodržování zásad právního státu, zaručení základních práv a dodržování zásad demokracie jsou úzce spjaty, jsou na sobě vzájemně závislé a je třeba je dodržovat, chránit a posilovat na všech úrovních správy. VR proto Komisi vyzývá, aby zajistila, že mechanismy na ochranu právního státu, zejména systém každoročního monitorování, náležitě zohlední riziko porušování základních práv a demokratických zásad v členských státech na všech úrovních správy;

8. připomíná Komisi, že při hodnocení toho, jak členské státy dodržují zásady právního státu, je potřeba zvážit specifika a právní tradice jednotlivých vnitrostátních právních systémů;

9. připomíná, že občané Unie mají právo obrátit se na soudy, které musí být a jevit se nezávislé. Aniž je dotčena pravomoc členských států stanovovat uspořádání a fungování soudnictví, musí být zajištěna rovnocennost norem účinnosti státních soudních systémů a záruk nezávislosti soudců, kteří právo Unie uplatňují. VR vyzývá Komisi, aby i nadále průběžně kontrolovala možná porušení nezávislosti soudnictví;

10. zdůrazňuje, že je třeba zajistit, aby všechny členské státy EU podléhaly stejné míře dohledu a neexistoval odlišný přístup podle dodatečných kritérií;

11. zdůrazňuje, že svoboda a pluralita sdělovacích prostředků jsou základními předpoklady právního státu. Vyzývá proto Komisi, aby neustále dohlížela na možné ovlivňování sdělovacích prostředků ze strany veřejných orgánů a aby v případě porušování svobody informací zasáhla nástroji, které jí přiznávají Smlouvy;

12. konstatuje, že nezávislá a profesionální žurnalistika je ohrožena bezplatným přebíráním žurnalistického obsahu digitálními platformami, jakož i tendencí vyhledávat na sociálních médiích informace a zprávy, které nejsou ověřovány, v mnoha případech jsou nepotvrzené a někdy dokonce zcela nepodložené a zmanipulované;

13. připomíná proto, že je třeba zabránit ztrátě profesionality v žurnalistice, ekonomicky podpořit kvalitní nezávislé sdělovací prostředky, posílit investigativní žurnalistiku a chránit osoby, které se jí věnují, a prosazovat systémy ověřování věrohodnosti zpráv šířených prostřednictvím on-line platform. VR navrhuje využít a posílit zkušenosti s monitorováním, které již Komise provádí;

14. zdůrazňuje, že právní stát může být závažně ohrožen nejen ze strany státních orgánů, ale také ze strany velkých soukromých hospodářských subjektů působících ve sdělovacích prostředcích a v digitální ekonomice. Komise nemůže ignorovat hrozbu, kterou může digitální ekonomika představovat pro pluralitu sdělovacích prostředků, právo na správné a ověřené informace a svobodný výkon volebního práva. Rizikům porušení příslušných zásad ze strany nestátních subjektů by mohla Komise věnovat ve výroční zprávě zvláštní část.

Výzva k zohlednění usnesení VR ze dne 22. a 23. března 2017

15. vyzývá Komisi, aby při provádění svých návrhů co nejvíce zohlednila kritéria, která VR formuloval ve svém usnesení *Právní stát v EU z místního a regionálního pohledu* ze dne 22. a 23. března 2017;

16. zdůrazňuje, že v zájmu dodržování zásad právního státu je zapotřebí účinně potírat korupci a řádně a transparentně využívat finanční prostředky Unie. Podvody při spravování těchto prostředků musí být urychleně hlášeny soudům a přísně postihovány na všech úrovních;

17. vítá, že posílení zásad právního státu lze dosáhnout postupy, které podmiňují vyplácení prostředků Unie plným dodržováním těchto zásad;

18. zdůrazňuje, že je důležité zabránit tomu, aby mechanismy monitorující dodržování zásad právního státu byly vnímány jako sankce ukládané státům, regionům a obcím a oslabily pocit sounáležitosti těchto komunit ve společné Evropě;

19. v této souvislosti konstatuje, že snížení unijních finančních prostředků pro místní a regionální orgány by mohlo představovat sankci uloženou na správních úrovních, které nenesou odpovědnost za porušení zásad právního státu, které Komise kritizuje. Kromě toho by potenciální snížení finančních prostředků mohli příjemci a obecně občané dotčených komunit vnímat jako neodůvodněnou sankci, neboť nesouvisí s konkrétními protiprávními kroky při realizaci financovaných projektů. Tato opatření by tedy mohla vést k pocitu nevraživosti vůči orgánům Evropské unie;

20. domnívá se proto, že podmíněnost vyplácení finančních prostředků by měla být uplatňována pouze v případě závažného a systematického porušování zásad. V případě uplatnění tohoto opatření by měla být veřejnost z dotčených komunit jasně informována o závažnosti jednání příslušných orgánů, která vedla ke snížení finančních prostředků;

21. má však za to, že prioritu mají mechanismy politického dialogu a monitorování, neboť staví členské státy naroveň a jsou schopny zabránit porušování zásad právního státu.

Hodnocení systému každoročního monitorování dodržování zásad právního státu

22. připomíná, že zásada rovného zacházení se všemi členskými státy je předpokladem pro celý proces evropské integrace. V této souvislosti VR vítá návrh na vytvoření systému každoročního monitorování, který by se vztahoval na všechny členské státy;

23. zdůrazňuje, že monitorování všech členských států jasně ukazuje, že cílem Unie je bránit společné hodnoty, a nikoli zpochybňovat způsoby uspořádání státních institucí, které v rámci svých pravomocí stanovily jednotlivé členské státy. Průřezové kontroly navíc ukazují, že více či méně významné odchylky od zásad právního státu se mohou vyskytnout ve všech členských státech;

24. zdůrazňuje, že je důležité zajistit náležité zapojení členských států do nastavení systému monitorování právního státu a do samotného procesu monitorování;

25. trvá na tom, že nová Komise by měla považovat provádění každoročního monitorovacího systému za prioritu. VR proto Komisi vyzývá, aby okamžitě začala jednat a vyčlenila nezbytné zdroje, finanční i personální. Stejně tak by měla být v jednotlivých členských státech co nejdříve určena kontaktní místa, do jejichž činnosti by měly být zapojeny také místní a regionální orgány a občanská společnost;

26. poukazuje na to, že pro řádné monitorování jsou důležité objektivní a transparentní parametry. Při jejich stanovování hraje ústřední úlohu judikatura Soudního dvora. VR navrhuje rozvinout systémy používané v rámci srovnávacího přehledu o soudnictví, používat a zdokonalit seznam kritérií právního státu Benátské komise a obecněji využívat zkušeností, jichž nabyly orgány Rady Evropy;

27. v souladu s usnesením Evropského parlamentu ze dne 25. října 2016 VR zdůrazňuje, že nástroje pro posuzování právního státu, demokracie a základních práv, které jsou na úrovni Unie již k dispozici, by měly být koordinovány a, je-li to možné, začleněny do jednotného mechanismu monitorování;

28. považuje za velmi důležité, aby bylo monitorování založeno na systému oznamování případných porušení zásad, do něhož bude moci přispívat co největší počet příslušných zdrojů, včetně místních a regionálních orgánů a akademické obce, ale také jednotlivci a organizovaná občanská společnost;

29. souhlasí s tím, aby monitorovací systém řídila Komise. Klade si však otázku, jakou úlohu v rámci každoročního monitorování by mohla a měla hrát Agentura Evropské unie pro základní práva. VR vyzývá Komisi, aby zvažila, zda není v zájmu plného využití potenciálu této agentury nezbytná úprava jejího mandátu.

Konkrétní návrhy týkající se většího zapojení VR a místních a regionálních orgánů do posilování právního státu v Unii

30. navrhuje posílit zapojení VR, místních a regionálních orgánů a občanské společnosti do prosazování kultury dodržování zásad právního státu;

31. konstatuje, že každoroční akce na podporu právního státu, kterou navrhuje Komise, by měla být vyvrcholením řady setkání konaných na regionální a celostátní úrovni, která vyústí ve společnou akci na úrovni Unie. VR proto Komisi vyzývá, aby ve spolupráci s místními a regionálními orgány a členskými státy uspořádala regionální setkání zaměřená na dodržování zásad právního státu, která budou každoroční akci v rámci příprav předcházet;

32. zdůrazňuje, že každoroční akce by se neměla nutně konat v Bruselu – mohla by se konat střídavě v jednom z evropských měst či regionů. VR proto navrhuje, aby Komise každý rok určila „město právního státu“, v němž by se tato každoroční akce uskutečnila;

33. domnívá se, že prostředky, které byly nyní ve víceletém finančním rámci vyčleněny na občanskou společnost a nezávislé sdělovací prostředky, by měly být výrazně navýšeny. Část těchto prostředků by měla být určena místním sdělovacím prostředkům;

34. konstatuje, že do propagační a monitorovací činnosti navrhované Komisí by měly být kromě evropských justičních sítí zahrnuty i advokátní komory a sdružení právníků. Na místní úrovni je právník vnímán jako první ochránce před možným zneužíváním a porušováním zásad právního státu a základních práv. Sdružení právníků jsou navíc rozmístěna po celém území Unie a působí na všech úrovních evropské správy věcí veřejných (místní, regionální, státní a unijní);

35. zdůrazňuje, že by do propagačních a monitorovacích činností navrhovaných Komisí měli být zapojeni také ombudsmani, kteří jsou na místní a regionální úrovni velice rozšířeni. Tyto kontrolní subjekty by měly být zapojeny do shromažďování informací, jakož i do regionálních setkání a akcí na podporu zásad právního státu;

36. velmi oceňuje záměr Komise podpořit vysoké školy a výzkumná střediska ve studiu témat souvisejících s právním státem. Domnívá se, že značné finanční příspěvky by měly být určeny výzkumným pracovníkům působícím v těch členských státech, v nichž jsou zásady právního státu na základě zjištěných parametrů více ohroženy. Část financované činnosti by měla být zaměřena na šíření těchto zásad v regionálních a místních komunitách, a to i za účasti organizované občanské společnosti;

37. zdůrazňuje, že prostřednictvím správy finančních prostředků Unie se tisíce místních úředníků a pracovníků seznamují s pravidly a strategiemi Unie. VR se domnívá, že místní a regionální orgány, které spravují finanční prostředky Unie, by měly své úředníky školit také v otázkách týkajících se právního státu;

38. konstatuje, že s využitím vlastních zkušeností s šířením politik Unie a již existujících iniciativ by mohl VR – za podpory ze strany Evropské komise a ve spolupráci s EHSV – organizovat vzdělávací akce pro místní úředníky a pracovníky;

39. VR zejména navrhuje posoudit, zda by bylo užitečné realizovat pilotní projekt, v jehož rámci by byl u vybrané skupiny místních a regionálních orgánů použit seznam kritérií pro posouzení právního státu (na základě seznamu kritérií Benátské komise). V mezích dostupných zdrojů dané instituce by se tato iniciativa mohla řídit příkladem jedné ze sítí, které VR již podporuje (jde například o síť pro sledování subsidiarity nebo regionální centra). Omezený počet měst a regionů by mohl dobrovolně ověřovat dodržování zásad právního státu ze strany svých orgánů a úřadů. VR by mohl vypracovat seznam parametrů, které by měly být uplatňovány, a koordinovat vlastní auditní činnost místních a regionálních orgánů, které by se do této činnosti snažily zapojit místní partnery, jako jsou vysoké školy, veřejní ochránci práv, advokátní komory a organizovaná občanská společnost.

Závěry

40. Vzhledem k výše uvedeným skutečnostem VR:

- vyzývá Komisi, aby zajistila, že mechanismy na ochranu právního státu, zejména systém každoročního monitorování, budou náležitě zohledňovat riziko porušování základních práv a demokratických zásad v členských státech, a to i na regionální a místní úrovni;
- vyzývá Komisi, aby pokračovala v průběžném monitorování možného porušování nezávislosti soudnictví a možného ovlivňování sdělovacích prostředků ze strany orgánů veřejné moci;
- navrhuje, aby byly využity a posíleny zkušenosti s monitorováním, které již Komise provádí;
- žádá, aby prostředky, které byly nyní ve víceletém finančním rámci vyčleněny na občanskou společnost a nezávislé sdělovací prostředky, byly výrazně navýšeny, a navrhuje, aby část těchto prostředků byla určena místním nezávislým sdělovacím prostředkům;
- navrhuje věnovat zvláštní část výroční zprávy o stavu právního státu rizikům porušování zásad ze strany nestátních subjektů, zejména velkých soukromých hospodářských subjektů působících v digitální ekonomice;
- vyzývá k naplnění záměru obnovit proces jednání o přistoupení Unie k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod;
- vyzývá k tomu, aby bylo uplatňování podmíněnosti při vyplácení finančních prostředků zvažováno pouze v případě závažného a systematického porušování zásad, a vyzývá k tomu, aby místní a regionální orgány nebyly nespravedlivě postihovány;

-
- vyzývá Komisi, aby považovala zavedení monitorovacího systému v členských státech za prioritu a vyčlenila na tento nový nástroj odpovídající finanční a personální zdroje;
 - vyzývá k provedení návrhů uvedených v tomto stanovisku, jejichž cílem je posílit zapojení VR, místních a regionálních orgánů a občanské společnosti do prosazování kultury dodržování zásad právního státu.

V Bruselu dne 12. února 2020.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

Stanovisko Evropského výboru regionů Balíček týkající se rozšíření 2019

(2020/C 141/05)

Zpravodaj:	Jaroslav HLINKA (SK/SES), starosta městské části Košice-jih
Odkaz:	sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Sdělení o politice rozšíření EU pro rok 2019 COM(2019) 260 final, SWD(2019) 215 final, SWD(2019) 216 final, SWD(2019) 217 final, SWD(2019) 218 final, SWD(2019) 219 final, SWD(2019) 220 final

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ,

Obecné připomínky

1. bere s velkým zájmem na vědomí sdělení Komise o politice rozšíření EU pro rok 2019, její zprávy o jednotlivých kandidátských zemích (Albánii, Černé Hoře, Severní Makedonii, Srbsku a Turecku), zprávu o Kosovu (*) a stanovisko k žádosti Bosny a Hercegoviny o členství v Evropské unii, které Komise přijala souběžně s tímto sdělením;
2. plně podporuje názor Evropské komise, že rozšíření EU je v jejím vlastním politickém, bezpečnostním a hospodářském zájmu a že se jedná o geostrategickou investici do míru, stability, bezpečnosti a hospodářského růstu v celé Evropě;
3. je potěšen tím, že vedoucí představitelé EU znovu potvrdili svou jednoznačnou podporu evropské perspektivy západního Balkánu a partneři ze západního Balkánu se k této perspektivě opětovně přihlásili jako ke své jednoznačné strategické volbě, a to na summitu EU a zemí západního Balkánu, který se konal v květnu 2018 v Sofii;
4. vítá skutečnost, že návrh Evropské komise týkající se nástroje předvstupní pomoci (NPP III) ve víceletém finančním rámci na období 2021–2027 předpokládá strategičtější a dynamičtější poskytování pomoci se zaměřením na hlavní priority;
5. v této souvislosti Evropskou komisi žádá, aby nadále spolupracovala s vládami jednotlivých kandidátských a potenciálních kandidátských zemí s cílem vytvořit zvláštní nástroje určené k budování kapacit místních a regionálních orgánů v zemích západního Balkánu, aby dokázaly účinně využívat přidělené finanční prostředky, a také s cílem odstranit strukturální nedostatky, pokud jde o schopnost těchto zemí spolufinancovat a předběžně financovat přípravu a provádění projektů podporovaných ze strany EU;
6. opětovně zdůrazňuje, že je naprosto nezbytné uskutečnit v zemích západního Balkánu účinné reformy veřejné správy, včetně fiskální decentralizace, a to v zájmu posílení řádné správy věcí veřejných na místní úrovni, zajištění toho, aby byly místní a regionální orgány schopny společně se svými občany koncipovat kvalitní služby a takovéto služby jim poskytovat, zapojení těchto orgánů do regionální spolupráce a do utváření dobrých sousedských vztahů a realizace ambiciózních evropských a globálních programů v oblasti udržitelného rozvoje a změny klimatu;

Připomínky týkající se jednotlivých zemí

7. vítá historicky významnou Prespanskou dohodu, kterou uzavřely Severní Makedonie a Řecko v červnu 2018, čímž vyřešily 27 let trvající spor o název země;
8. je potěšen tím, že se Rada dohodla na reakci ohledně pokroku, jehož dosáhly Albánie a Severní Makedonie v oblastech, které byly jednomyslně stanoveny v závěrech Rady z června 2018, a na stanovení postupu umožňujícího zahájit s těmito dvěma zeměmi přístupová jednání;

(*) Tímto označením nejsou dotčeny postoje k otázce statusu a označení je v souladu s rezolucí Rady bezpečnosti OSN 1244/1999 a se stanoviskem Mezinárodního soudního dvora k vyhlášení nezávislosti Kosova.

9. vyjadřuje politování nad tím, že místní volby, které proběhly v červnu 2019 v Albánii, byly poznamenány bojkotem ze strany opozice a nízkou volební účastí, a připomíná, že proces rozšíření se řídí dosaženými výsledky a závisí na dodržování zásad demokracie a dalších kodaňských kritérií;

10. je nesmírně znepokojen tím, že původně došlo k přesunutí dalších rozhodnutí Rady ve věci Albánie a Severní Makedonie z června na říjen 2019, a je hluboce zklamán tím, že se Evropská rada v říjnu 2019 rozhodla opětovně odložit zahájení jednání o přistoupení k EU s Albánií a Severní Makedonií, které prokázaly soustavné odhodlání postupovat směrem k evropské integraci. Vyjadřuje rovněž politování nad tím, že toto rozhodnutí nebylo přijato na základě individuálního posouzení pokroku každé z těchto kandidátských zemí. Upozorňuje na to, že nebude-li těmito dvěma kandidátským zemím vyslán pozitivní signál, pak by to rovněž mohlo mít negativní dopady na místní a regionální úrovni. Dále doporučuje, aby Rada tuto otázku kladně vyřešila ještě před summitem EU a zemí západního Balkánu, který se bude konat v květnu 2020 v Záhřebu;

11. plně podporuje usnesení Evropského parlamentu ze dne 24. října 2019⁽¹⁾ o zahájení přístupových jednání se Severní Makedonií a Albánií a důrazně žádá Radu, aby přihlédla k tomu, že přesvědčivá strategie EU v oblasti rozšíření musí motivovat a přinášet výsledky, na nichž se všechny strany předem dohodly, a poskytovat všem dotčeným zemím jasnou a reálnou perspektivu;

12. vyjadřuje své znepokojení nad tím, že nedostatečný pokrok v rozšiřování může také přímo ovlivnit bezpečnost a dobré životní podmínky v EU, neboť může postupně vést k tomu, že se všechny země západního Balkánu obrátí k třetím stranám, které se již pokoušejí zvýšit svůj vliv v tomto regionu, včetně – mimo jiné – Ruska a Číny;

13. se znepokojením poukazuje na to, že Srbsko a Černá Hora musejí projevit ještě větší odhodlání v klíčových oblastech, zejména co se týče odstranění polarizace politické scény, a to i na místní úrovni;

14. vyzývá všechny politické aktéry a úrovně správy v Srbsku, Černé Hoře a Bosně a Hercegovině k tomu, aby jakožto partneři úzce spolupracovali na realizaci doporučení Organizace pro bezpečnost a spolupráci v Evropě (OBSE) a Úřadu pro demokratické instituce a lidská práva (ODIHR) ohledně vylepšení systému místních voleb a aby se podílely na vytváření transparentního a inkluzivního politického prostředí na místní úrovni, které bude založeno na diskusi mezi jednotlivými politickými stranami a v němž nebude vyvíjen politický tlak a nebude docházet k zastrašování politických odpůrců;

15. vybízí Evropskou komisi, aby se v rámci přístupových jednání se Srbskem zabývala obviněními ze zastrašování demokraticky zvolených veřejných činitelů z opozičních stran (především v obcích Paraćin, Šabac a Čajetina);

16. upozorňuje na to, že Bosna a Hercegovina zatím v dostatečné míře neplní kodaňská kritéria, a souhlasí s tím, že přístupová jednání by měla být zahájena až poté, co tato země dosáhne dostatečného souladu s těmito kritérii;

17. je nadále hluboce znepokojen a konsternován tím, že Mostar je jedinou obcí v Bosně a Hercegovině, v níž se od roku 2008 neuskutečnila volba do místního zastupitelstva;

18. s ohledem na žádost Bosny a Hercegoviny o členství v EU vyzývá zejména místní politické představitele v Mostaru a představitele na úrovni Federace Bosny a Hercegoviny, aby učinili přítrž tomuto bezprecedentnímu porušování zásad zakotvených v článku 3 Evropské charty místní samosprávy, která je závazná pro všechny členské státy Rady Evropy, k nimž patří i Bosna a Hercegovina;

19. upozorňuje na to, že nevyřešený problém voleb v Mostaru fakticky brání přistoupení Bosny a Hercegoviny k EU. Po jejím vstupu do EU by to totiž znamenalo porušení článku 40 Listiny základních práv Evropské unie, jelikož by bylo občanům EU majícím bydliště v této zemi upíráno právo volit a být volen v obecních volbách;

20. připomíná, že Evropská komise v červenci 2018 potvrdila, že Kosovo splnilo všechna kritéria pro uvolnění vízového režimu schválená Radou;

⁽¹⁾ Usnesení EP 2019/2883(RSP).

21. je potěšen tím, že Evropský parlament v září 2018 a březnu 2019 vyslovil podporu návrhu Evropské komise na uvolnění vízového režimu pro držitele kosovských cestovních pasů, kterou pak v září 2019 potvrdil Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci v novém složení;

22. vyzývá Radu, aby co nejdříve vyřešila otázku uvolnění vízového režimu s Kosovem, které je jedinou zemí západního Balkánu, jejíž občané pro cesty do členských států EU nadále potřebují vízum;

23. s politováním konstatuje, že se v Turecku nadále závažně zhoršovala situace u klíčových lidských práv a byl zaznamenán velice nepříznivý vývoj v oblasti právního státu a základních práv. Kromě toho vyjadřuje politování nad oslabením účinných brzd a protivah v politickém systému, které nastalo poté, co vstoupily v platnost změny v ústavě;

24. poukazuje na závěry Rady pro obecné záležitosti z června 2018, v nichž se uvádí, že přístupová jednání Turecka se v podstatě zastavila, nelze uvažovat o otevření či uzavření žádných dalších kapitol a momentálně se nepočítá s dalším úsilím o modernizaci celní unie mezi EU a Tureckem. Odsuzuje fakt, že se Turecko stále ještě neřídí ustanoveními dodatkového protokolu k dohodě o přidružení k EU a neuznává Kyperskou republiku. Mimoto v této souvislosti odkazuje na své předchozí připomínky a doporučení ohledně Kypru, jež podrobně rozvedl ve svém stanovisku Balíček týkající se rozšíření 2018. Dále s politováním konstatuje, že i přes opakované výzvy Evropské unie k ukončení protiprávních činností ve východním Středomoří pokračuje Turecko v provádění vrtných činností v kyperských teritoriálních vodách. Znovu potvrzuje svou plnou solidaritu s Kyprem, pokud jde o jeho mezinárodní uznání, svrchovanost a práva v souladu s mezinárodním právem;

25. připomíná důležitost statusu městské části s názvem Varosia, který definuje několik v minulosti vydaných rezolucí Rady bezpečnosti OSN, včetně rezoluce č. 550 (z roku 1984) a rezoluce č. 789 (z roku 1992), a znovu upozorňuje na to, že by neměly být podnikány žádné kroky, které jsou v rozporu s těmito rezolucemi;

26. vyjadřuje vážné znepokojení ohledně zákonnosti a integrity volebního procesu v Turecku, zejména co se týče rozhodnutí turecké Nejvyšší volební rady z roku 2019 opakovat místní volby v Istanbulu a rozhodnutí tureckých úřadů nahradit demokraticky zvolené starosty měst Diyarbakır, Mardin a Van jmenovanými guvernéry provincií ve funkci úřadujících starostů, a důrazně odsuzuje další represe proti členům a zaměstnancům obecních rad, jelikož se jedná o kroky neslučitelné s duchem a zásadami Evropské charty místní samosprávy;

27. je si vědom toho, že Turecko zůstává klíčovým partnerem EU v oblasti migrace a uprchlíků, a znovu zdůrazňuje své přesvědčení, že je třeba přidělit určitou část prostředků vyčleněných Unií místním a regionálním orgánům, které se přímo podílejí na zvládání přílivu vysídlených osob a uprchlíků. Je třeba plně a účinně provádět dohodu o zpětném přebírání osob mezi EU a Tureckem ve vztahu ke všem členským státům, přičemž by se mělo vzít v úvahu, že i nadále hraje zásadní roli spolupráce v oblasti spravedlnosti a vnitřních věcí se všemi členskými státy EU;

28. vyzývá místní a regionální orgány v EU, aby ještě intenzivněji spolupracovaly se svými protějšky v kandidátských a potenciálních kandidátských zemích, pomáhaly jim dosáhnout rozsáhlejší evropské integrace a posilovaly jejich institucionální a administrativní kapacitu na regionální a místní úrovni a také jejich schopnost prosazovat a respektovat evropské hodnoty a zásady;

29. v této souvislosti připomíná nezastupitelnou úlohu vnitrostátních sdružení místních a regionálních orgánů a také Síť sdružení místních orgánů jihovýchodní Evropy (NALAS), která může místní a regionální orgány podpořit při provádění reformy veřejné správy a při budování jejich kapacit, aby mohly lépe plnit své úkoly a poskytovat místní veřejné služby;

Úloha místních a regionálních orgánů v procesu rozšíření

30. zdůrazňuje, že evropské zásady subsidiarity, proporcionality a víceúrovňové správy by měly být uplatňovány i v procesu rozšíření Evropské unie;

31. upozorňuje na to, že je naprosto nezbytné zapojit orgány na nižší než celostátní úrovni, má-li být proces rozšíření inkluzivní a udržitelný. Úspěšnost rozšíření EU o země západního Balkánu bude záviset na pokračující podpoře ze strany občanů a zapojení místních a regionálních orgánů, aby bylo možné dosáhnout kýženého udržitelného dopadu na místní úrovni, a to v partnerské spolupráci mezi místními, regionálními a ústředními orgány a také s Evropskou unií;

32. připomíná, že na místní úrovni se provádí více než 60 % *acquis* EU a ve stávajícím víceletém finančním rámci je téměř třetina celkového rozpočtu EU vyhrazena na politiku soudržnosti, která je zaměřena na všechny regiony a města v Evropské unii;

33. zdůrazňuje, že místní a regionální orgány hrají v procesu rozšíření důležitou roli, a to nejen z hlediska politických kritérií, ale také při podpoře hospodářského růstu a udržitelného rozvoje na daném území a při poskytování kvalitních veřejných služeb občanům;

34. v této souvislosti prohlašuje, že pro udržitelné provádění strategie EU týkající se rozšíření o země západního Balkánu a pro úspěšnou evropskou integraci v budoucnu je naprosto nezbytné pomoci orgánům na nižší než celostátní úrovni, aby byly schopny tento úkol plnit;

35. je potěšen tím, že Evropská komise uznala, že je třeba zohlednit úlohu místních a regionálních orgánů a nalézt náležitou rovnováhu mezi ústřední, regionální a místní správou, která by nejlépe podporovala provádění reforem a poskytování služeb občanům;

36. opětovně vyjadřuje politování nad tím, že chybí konkrétní politické návrhy ohledně místních a regionálních orgánů, jak uvedl již ve svém stanovisku k balíčku týkajícímu se rozšíření 2018;

37. vybízí Evropskou komisi, aby navrhla konkrétní opatření, nástroje a mechanismy pro zapojení místních a regionálních orgánů v zemích západního Balkánu s cílem posílit jejich úlohu jakožto úrovně správy, která má nejbližší k občanům;

38. vybízí Evropskou komisi, aby vypracovala praktický nástroj na podporu účinného budování kapacit místních a regionálních orgánů v zemích západního Balkánu za účelem harmonizace jejich místních a regionálních veřejných politik s *acquis* EU, a to prostřednictvím specializované odborné přípravy, vzájemného učení a výměny osvědčených postupů v celém regionu a s jejich protějšky v EU po vzoru nástroje pro místní správu, regionálního vzdělávacího programu nebo Erasmusu pro místní a regionální zástupce;

39. opětovně naléhá na Komisi, aby rozšířila iniciativu na podporu zlepšení správy a řízení veřejného sektoru (SIGMA) na správní orgány na nižší než celostátní úrovni v kandidátských a potenciálních kandidátských zemích s cílem definovat decentralizované modely reforem veřejné správy a podpořit zlepšení správy a řízení veřejného sektoru na místní úrovni za účelem uplatňování *acquis* EU;

40. znovu vyzývá Evropskou komisi, aby stanovila ad hoc prováděcí postupy, jež umožní využívat nástroje TAIEIX a Twinning ke spolupráci mezi místními a regionálními orgány členských států a kandidátských a potenciálních kandidátských zemí;

41. je připraven úzce spolupracovat s novou Evropskou komisí a především s komisařem pro politiku sousedství a jednání o rozšíření, pokud jde o praktické provádění a používání těchto nástrojů na místní a regionální úrovni;

Právní stát a základní práva

42. opětovně zdůrazňuje, že základním měřítkem pro posouzení toho, zda jsou kandidátské země způsobilé k tomu, aby se staly členskými státy EU, musí i nadále být splnění kodaňských kritérií. Plně podporuje zásadu spravedlivých a přesně vymezených podmínek a princip „základní zásady na prvním místě“;

43. s velkým znepokojením konstatuje, že ve většině kandidátských a potenciálních kandidátských zemí zůstává zásadním problémem zajištění řádného fungování demokratických institucí a dosažení přesvědčivého pokroku v oblasti právního státu;

44. v tomto ohledu je rovněž znepokojen stále nepříznivějšími podmínkami, s nimiž se potýká občanská společnost v těchto zemích, a negativním vývojem v oblasti svobody projevu a nezávislosti sdělovacích prostředků;

45. upozorňuje na to, že místní a regionální orgány hrají s ohledem na svůj bezprostřední kontakt s občany zásadní roli při prosazování a respektování evropských hodnot a stojí v přední linii v oblasti boje proti rasismu a nenávistným verbálním projevům, ochrany zranitelných skupin a menšin a posilování sociální soudržnosti;

46. je pevně přesvědčen o tom, že místní a regionální orgány se mohou výrazněji podílet na utváření místní politické scény a veřejného politického prostoru a mohou převzít svůj díl odpovědnosti, co se týče odstranění některých nedostatků v oblasti právního státu a základních práv, jak zdůraznila Evropská komise;

47. vyzývá místní a regionální orgány v kandidátských a potenciálních kandidátských zemích, aby intenzivněji usilovaly o dosažení konkrétních výsledků v těchto oblastech:

47.1. vytváření pozitivního a příznivého prostředí pro fungování občanské společnosti na místní úrovni a zapojení organizací občanské společnosti do participativní tvorby politik na místní úrovni,

47.2. boj proti jakkoli motivované diskriminaci v souladu s Listinou základních práv Evropské unie, obzvláště proti diskriminaci osob se zdravotním postižením, zranitelných skupin a etnických menšin, zejména Romů,

47.3. boj proti vyloučení, marginalizaci a diskriminaci leseb, gayů, bisexuálů a transgender a intersexuálních osob a potírání nenávistných verbálních projevů a násilí vůči těmto skupinám,

47.4. zlepšení zastoupení žen ve všech oblastech místní a regionální veřejné správy a obecně zajištění rovnosti žen a mužů a prevence a potírání diskriminace a veškerých forem násilí páchaného na ženách;

48. vybízí Evropskou komisi, aby uznala úlohu místních a regionálních orgánů při řešení zásadních otázek na místní úrovni, aby jim pomohla rozvíjet jejich kapacity a dovednosti v oblasti právního státu a základních práv a podpořila je tím, že jim poskytne konkrétní nástroje a mechanismy pro plnění tohoto úkolu;

Úloha místních a regionálních orgánů v rámci Agendy pro udržitelný rozvoj 2030

49. poukazuje na své nedávno přijaté stanovisko Cíle udržitelného rozvoje: základ dlouhodobé strategie EU pro udržitelnou Evropu do roku 2030, v němž zdůraznil, že 65 % ze 169 dílčích cílů v rámci 17 cílů udržitelného rozvoje bude možné uskutečnit pouze v případě, že budou do provádění cílů udržitelného rozvoje řádně zapojeny regiony a města;

50. připomíná, že cíl nikoho neopomenout vyžaduje, aby všechny úrovně správy zajistily průřezovou integraci a vypracování vzájemně se doplňujících a soudržných místních politik;

51. připomíná, že místní a regionální orgány hrají stěžejní úlohu při uskutečňování cílů stanovených v Pařížské dohodě OSN o změně klimatu a že opatření v oblasti klimatu prováděná na místní úrovni mají podstatný význam z hlediska zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně a také z hlediska vytváření místních příležitostí pro udržitelné investice a růst;

52. je tudíž přesvědčen o tom, že Pakt starostů a primátorů EU v oblasti klimatu a energetiky by jakožto hnutí vycházející zdola mohl města a obce v zemích západního Balkánu motivovat k tomu, aby přispěly k uskutečnění Pařížské dohody a k realizaci Agendy 2030 a cílů udržitelného rozvoje prostřednictvím jejich provádění na místní úrovni;

53. žádá Evropskou komisi, aby země západního Balkánu a zejména jejich místní a regionální orgány lépe zapojila do budoucího rozvoje Paktu starostů a primátorů v oblasti klimatu a energetiky nebo podobných, celostátních či regionálních iniciativ, v nichž se angažují místní a regionální subjekty, a aby využila potenciál vnitrostátních sdružení místních a regionálních orgánů a Síť sdružení místních orgánů jihovýchodní Evropy (NALAS) s cílem usnadnit navržení a provádění místních opatření v oblasti klimatu a plánů energetické účinnosti, plánů udržitelné městské mobility a dalších místních a regionálních politických nástrojů pro realizaci Agendy 2030.

V Bruselu dne 12. února 2020.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

Stanovisko Evropského výboru regionů Příspěvní regionů a měst k rozvoji Afriky

(2020/C 141/06)

Zpravodaj: Robert ZEMAN (CZ/ELS), zastupitel města Prachatice**POLITICKÁ DOPORUČENÍ**

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ,

Východiska

1. připomíná, že udržitelný rozvoj a úspěšná rozvojová politika jsou závislé na řadě dalších témat a politik – jako jsou například obecná podpora navazování osobních vztahů a vytváření rámců pro spolupráci mezi místními orgány a regionálními orgány, politiky v oblasti sociálních věcí a zdraví, řízení migrace, bezpečnost a zabezpečení, podpora udržitelného hospodářského rozvoje a zejména malého a středního podnikání, podporování výměny znalostí a řádné správy atd. – a také na tato témata a politiky mají vliv. Místní a regionální orgány hrají v řadě těchto otázek zásadní roli, a to nejen v EU, ale i mimo ni, a proto je nesmírně důležité navrhnout nové způsoby, jak by mohly přispívat k udržitelnému rozvoji, zejména v Africe;

2. žádá, aby byl uplatněn komplexní přístup EU, a zdůrazňuje, že k tomu, aby byla navrhovaná opatření úspěšná, je naprosto nezbytná úzká spolupráce s příslušnými partnery v afrických zemích a mezinárodními institucemi, jako je např. UNHCR ⁽¹⁾ či IOM ⁽²⁾;

3. konstatuje, že široce pojatá rozvojová a ekonomická spolupráce je jednou z cest vedoucích k řešení hlavních příčin migrace do EU. Zdůrazňuje, že řešení komplexní otázky migrace s jejími mnoha důsledky vyžaduje a bude vyžadovat vynaložení značného množství veřejných zdrojů v EU. Takový přístup by mohl rovněž pomoci omezit negativní vnímání sociálních a bezpečnostních aspektů migrace do EU a zmírnit určité napětí ve společnosti v EU, které živí politický a společenský extremismus;

Dosavadní práce a stanoviska Výboru regionů

4. proto připomíná dosavadní velmi důležitou práci Výboru regionů a zejména stanoviska pana Hanse Janssena, pana Petera Bossmanna, pana Jesúse Gamallo Allera ⁽³⁾ a navrhuje ke zvážení následující myšlenky a další konkrétní opatření ke zlepšení života a k podpoře udržitelného rozvoje v Africe s cílem snížit tlak podněcující jednotlivce k migraci ⁽⁴⁾;

5. znovu vyjadřuje svoji podporu navrženému nástroji pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci (NDICI) jakožto stěžejnímu zdroji financování cílené podpory udržitelného rozvoje. Opětovně žádá o zřízení speciálních programů s vlastním rozpočtem nejen v rámci NDICI ⁽⁵⁾, které budou určeny pro podporu práce měst a regionů EU v oblasti rozvoje, včetně různorodých dlouhodobých projektů v Africe. Tyto programy by v ideálním případě mohly být administrovány přímo evropskými regiony napříč EU a umožní zapojit města, obce, firmy a neziskové organizace z těchto regionů v projektech, které v souladu s cíli udržitelného rozvoje OSN ⁽⁶⁾ usilují o zlepšení života v konkrétních zeměpisných oblastech;

⁽¹⁾ <https://www.unhcr.org/>.

⁽²⁾ <https://www.iom.int/>.

⁽³⁾ Sousedství a svět, Hans Janssen, 2018; Azylový a migrační fond, Peter Bossmann, 2018; Migrace na trase přes centrální Středomoří, Hans Janssen, 2017; Rámec pro partnerství se třetími zeměmi v oblasti migrace, Peter Bossmann, 2017; Návrh nového Evropského konsensu o rozvoji – náš svět, naše důstojnost, naše budoucnost, Jesús Gamallo Aller, 2017; Ochrana uprchlíků v oblastech, z nichž pocházejí: nová perspektiva, Hans Janssen, 2016; Důstojný život pro všechny: od vize ke společným opatřením, Hans Janssen, 2015.

⁽⁴⁾ Mo Ibrahim Foundation: https://mo.ibrahim.foundation/sites/default/files/2020-01/2019_Forum_Report_2.pdf.

⁽⁵⁾ Neighbourhood and the World, Hans Janssen, 2018.

⁽⁶⁾ Cíle udržitelného rozvoje OSN: <https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html>.

6. zdůrazňuje, že by takto zřízené programy měly být nastaveny jako dlouhodobé, aby se mohli účastníci dlouhodobě zapojit;
7. domnívá se, že za účelem pobídnutí regionů (především těch, které dosud nemají praktické zkušenosti s rozvojovou spoluprací) k zapojení do těchto programů by tyto programy měly stanovit systém pobídek a odborné podpory;
8. je přesvědčen, že zřízení takových speciálních programů by mohlo evropským regionům, městům, firmám, nevládním organizacím a občanům v nich žijícím umožnit zvýšit a zintenzivnit možnosti aktivně se zapojit do podpory udržitelného rozvoje v oblastech mimo EU, získat detailnější znalosti o životě v jiných částech světa a zejména v Africe a současně rozvíjet obchodní příležitosti;
9. navrhuje, aby byly tyto programy založeny na vyzývání regionů k zapojení se zvláštním důrazem na přeshraniční spolupráci, kdy účelem bude sdružovat zkušenosti, lidské zdroje a know-how;
10. žádá, aby tyto programy byly administrativně co nejjednodušší;

Budování osobních vztahů, zvyšování jejich kapacit jako základní nástroj pro efektivní podporu rozvojové spolupráce

11. připomíná, že některé z nejvzdálenějších regionů EU mají úzké historické vazby s Afrikou i zkušenosti v oblastech, které jsou důležité pro jejich sousedy, a požaduje, aby byly co nejvíce využity možnosti spolupráce na obou stranách hranice a aby byly co nejpružněji využívány možnosti, které pro další období nabízí Evropská územní spolupráce a nástroj pro sousedství a rozvojovou a mezinárodní spolupráci (NDICI);
12. domnívá se, že je zásadní zhodnotit spolupráci a aliance mezi obcemi a regiony Evropské unie a jejich africkými protějšky, a to za účelem uplatnění přístupu založeného na soudržnosti politik, jakož i znalosti v oblasti rozvoje a regionální spolupráce a inovace (v souladu se strategií pro inteligentní specializaci);
13. zdůrazňuje, že pro dlouhodobou udržitelnost projektů je nezbytné vybudovat co největší kapacitu i přímé vztahy mezi občany, aby se zajistila odpovědnost obou stran za projekty, a tím se zvýšil jejich dopad na dotčené občany;
14. je přesvědčen, že mobilita, posilování a rozšiřování skutečných partnerských vztahů skrze představitele a posléze přímo mezi obyvateli regionů, měst a obcí zemí EU i AU jsou nezbytné pro získání široké podpory pro realizaci takovýchto projektů ze strany veřejnosti. Samospráva a další místní subjekty patří k politickým subjektům s nejvyšším respektem a legitimitou k administraci či vlastní realizaci projektů vedoucích ke zkvalitnění života v Africe;
15. konstatuje na základě zkušeností svých členů, že dostatečně kvalitní, aktivní a různorodé osobní vztahy mezi tvůrci politik, občanskou společností a občany jsou nepostradatelným základem pro konkrétní projekty, jejich dlouhodobost a funkčnost;
16. je přesvědčený, že kvalitní informovanost o reálném životě lidí, běžných občanů v EU i Africe, je jedním z důležitých nástrojů, které mohou snížit zájem o neregulérní migraci do Evropy. Informovanost nemůže být zprostředkována pouze médii, ale co nejvíce také na úrovni peer to peer vztahů (například prostřednictvím přímých výměn mezi místními a regionálními orgány, které mohou podpořit lepší vzájemné porozumění různým kulturním a socioekonomickým podmínkám a mohly by zlepšit provádění rozvojových projektů), které je proto nutné budovat a i finančně podporovat;
17. podporuje co nejširší přispívání ze strany měst, regionů a jejich obcí i těch členských států EU, které momentálně nemají s africkými zeměmi vybudované intenzivní vztahy v oblasti rozvojové spolupráce. Takové přispívání by mohlo vést k širší, pestřejší a efektivnější aplikaci projektů a aktivit na podporu udržitelného rozvoje v afrických zemích a zároveň k posílení legitimacy této spolupráce v očích občanů těchto členských zemí. K překonání kulturních rozdílů a jazykových problémů by bylo rovněž vhodné vytvářet trojstranná regionální a místní partnerství;

Celostní pojetí spolupráce s africkými regiony a obcemi jako základ dlouhodobé úspěšnosti

18. zdůrazňuje, že přenos zkušeností evropských samospráv s řešením každodenních úkolů při přímé správě území a s jejich vzájemnou – zejména přeshraniční – spoluprací patří spolu s celostním pojetím nejen rozvojové spolupráce k účinným nástrojům zlepšení životní situace v zemích AU;

19. proto navrhuje, aby užitečným nástrojem k vybudování přímé a konkrétní spolupráce mezi místními a regionálními partnery z EU a mimo EU byly projekty sdílení dobré praxe, jako je např. iniciativa VR z Nikósie ⁽⁷⁾;

20. navrhuje, aby projekty administrované regiony EU usilovaly o úzké partnerství s regionálními podniky, NGO či experty, a to formou spolupráce s obcemi a jejich podniky, s místními africkými firmami, organizacemi a pracovníky. Tyto projekty musí být zaměřeny na cíle udržitelného rozvoje ⁽⁸⁾ (urbanismus, zásobování vodou a její čištění, nakládání s odpady a jejich využití v cirkulární ekonomice, atd.) a pružně i dlouhodobě reagovat na potřeby společenstev;

21. si je vědom, že realizace projektů zaměřených na podporování udržitelného rozvoje v Africe je vysoce složitá, náročná a často riziková činnost, proto se domnívá, že je třeba vytvářet další nástroje k podporování měst a regionů EU při provádění jejich projektů v oblasti spolupráce. Účelem těchto nástrojů by bylo zajistit udržitelnost a bezpečnost projektů a prosazovat společné činnosti, které budou motivovat a stabilizovat jejich provádění v dlouhodobém horizontu;

22. navrhuje, aby projekty, sdílení dobré praxe a další aktivity byly zaměřeny především na stabilizaci situace mládeže, mladých lidí a postavení žen ve společnosti ⁽⁹⁾, a to jak skupin, tak jednotlivců, mj. formou peer to peer realizací, a umožňovaly tak jejich osobní rozvoj a zvýšení víry v lepší budoucnost, a tím i jejich schopnosti přispívat k udržitelnosti místního životního prostředí;

23. považuje malé a střední podnikání za základ funkční, moderní a stabilní občanské společnosti, proto vedle projektů, které podpoří budování malého a středního podnikání v Africe, navrhuje i realizaci aktivit, jako jsou např. pracovní stáže v EU, výměnné pobyty zaměstnanců, případné zakládání společných evropských a afrických firem a všechny další aktivity vedoucí ke zvýšení zaměstnanosti v malých firmách;

24. si je vědom skutečnosti, že je jednak nutné podporovat lokální řešení v oblasti zaměstnanosti, podnikání, zdravotnictví, ochrany životního prostředí a dalších aktivit, zároveň ale i pomáhat zvyšovat vzájemný obchod, podnikání a spolupráci na mezinárodní úrovni;

25. konstatuje, že veškeré aktivity mají za cíl pomáhat zkvalitňovat život konkrétních jednotlivců, rodin a místních společenství, a to za účelem podpory růstu střední třídy jakožto nositelky stabilní a zdravé společnosti;

26. si je vědom toho, že k úspěchu projektů na podporu udržitelného rozvoje je zapotřebí podpora ve formě informačních aktivit týkajících se zkušeností EU, jejích členských států a jejich místních a regionálních orgánů, které mohou být užitečné pro místní partnery. Stejně tak je důležité hledat místní kontaktní osoby, jež mohou spolupracovat na realizovaných projektech či mládeži, školám a zájmovým institucím pomáhat hledat vhodné partnery pro sdílení zkušeností, výměnné stáže atd.;

27. navrhuje využít dostupných komunikačních technologií a sociálních sítí pro co nejširší a zároveň co nejosobnější zprostředkování co nejspolehlivějších informací, a to na základě oficiálních zdrojů EU a jejích regionů, aby se snížil dopad mylných informací a dezinformací jak v EU, tak v afrických zemích;

28. se domnívá, že rozšířené vztahy a spolupráce mezi regiony EU a AU mohou v budoucnosti vést ke kvalitativně vyšší úrovni vztahů i na úrovni jednotlivých států EU a AU. Nové, těsnější a rovnoprávné partnerské vztahy by mohly umožnit další důležité formy spolupráce a postupný hospodářský a sociální rozvoj, což ve svém důsledku přispěje i ke snížení migračních tlaků;

⁽⁷⁾ Iniciativa z Nikósie: <https://cor.europa.eu/cs/our-work/Pages/Libya.aspx>.

⁽⁸⁾ Cíle udržitelného rozvoje OSN: <https://www.undp.org/content/undp/en/home/sustainable-development-goals.html>.

⁽⁹⁾ Mo Ibrahim Foundation; https://mo.ibrahim.foundation/sites/default/files/2020-01/2019_Forum_Report_2.pdf.

Pilotní projekty jako nezbytnost pro praktické ověření teoretických východisek stanoviska

29. podtrhuje svoje přesvědčení o tom, že by EU měla uvažovat globálně a jednat lokálně, a domnívá se, že základní postup tohoto plánu by měl být vždy zdola nahoru. Toto stanovisko proto zdůrazňuje potřebu využít zkušenosti, které mají evropské regionální a místní orgány a také podniky a odborníci, k zajištění hladkého provádění aktivit a projektů, a to ve spolupráci s jejich africkými protějšky;

30. vzhledem k tomu, že cílem stanoviska je v co nejvyšší možné míře pomoci udržitelnému rozvoji společnosti měst a obcí afrických zemí, vyzývá k tomu, aby byly co nejdříve zahájeny pilotní projekty a další s tím spojené aktivity, které jsou nezbytné pro úspěšné zahájení dlouhodobé pomoci africkým zemím, u kterých je možné z politických a bezpečnostních důvodů snížit zájem o nelegální migraci nejen do zemí EU, ale i uvnitř Afriky.

V Bruselu dne 12. února 2020.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

Stanovisko Evropského výboru regionů k tématu Směrem k udržitelným čtvrtím a malým komunitám: politika v oblasti životního prostředí na nižší než obecní úrovni

(2020/C 141/07)

Zpravidaj:

Gaetano ARMAO (IT/ELS), místopředseda a člen rady regionu Sicílie odpovědný za hospodářské záležitosti

POLITICKÁ DOPORUČENÍ

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ,

A. Pojetí udržitelných čtvrtí a malých komunit

1. oceňuje integrující povahu cílů udržitelného rozvoje stanovených OSN, a zejména cíle č. 11 „Udržitelná města a obce“, který požaduje „inkluzivní, bezpečná, odolná a udržitelná“ lidská sídla;
2. rád by zdůraznil klíčovou úlohu demokratické a inkluzivní víceúrovňové správy za účasti všech úrovní, případně i nižší než obecní úrovně, na níž existují různé modely a subjekty s více či méně formalizovanými strukturami, pravomocemi a zdroji. Jejich zapojení do víceúrovňové správy by mohlo být velmi užitečné pro rozvoj a účinné provádění politik a pro legitimitu demokratického systému samého. Konstatuje, že to platí zejména pro politiky v oblastech, které reagují na vážné obavy občanů a v nichž jak problémy, tak politická řešení výrazně ovlivňují životy občanů, například pokud jde o otázky životního prostředí a změnu klimatu;
3. připomíná, že se vynakládá rozsáhlé úsilí na podporu udržitelných komunit, které vyžaduje transformaci společnosti, aby bylo možné řešit nové druhy sociální, hospodářské a environmentální nerovnosti. Součástí tohoto úsilí je městská agenda EU a její partnerství, Lipská charta o udržitelných evropských městech, Aalborská charta a Aalborské závazky, Baskické prohlášení, nová městská agenda a řada dalších iniciativ;
4. v souladu se svou prioritou č. 1 na období 2015–2020, již je „vytváření pracovních míst a udržitelný růst ve městech a regionech s cílem zlepšit kvalitu života občanů“, vyzývá k tomu, aby byla prosazována taková koncepce udržitelných komunit, která zahrne všechny oblasti v těchto komunitách a rovněž zajistí, že i méně bohaté oblasti dostanou potřebné příležitosti k vypracování udržitelných řešení;
5. zastává názor, že koncepce udržitelných komunit by se měla soustředit na obnovu chudých nebo zranitelných oblastí a kombinovat při tom sociální cíle s cíli v oblasti životního prostředí, jak již bylo uvedeno ve stanovisku VR Sedmý akční program pro životní prostředí a udržitelnost měst;
6. odkazuje na své stanovisko Příprava 8. akčního programu pro životní prostředí, jehož cílem je zajistit, aby politiky EU v oblasti životního prostředí zohledňovaly potřeby všech druhů komunit;
7. domnívá se, že úspěšné provádění mnoha politik EU i členských států v oblasti životního prostředí závisí na tom, zda za něj komunity na nižší než obecní úrovni převzou odpovědnost a přispějí k němu;
8. prohlašuje, že výrazná environmentální specifika lze nalézt jak na místní úrovni, tak na úrovni ještě nižší. Problémy související se životním prostředím se v různých celcích na nižší než obecní úrovni mohou projevovat jinak. Zdůrazňuje, že je proto důležité rozvíjet na každé úrovni celostní přístupy, které náležitě zohlední situace, jež více závisí na místních podmínkách nebo jsou odlišné a mohou vyžadovat specifickou reakci a vstupní informace;
9. uznává, že zapojení nižších než obecních úrovní a odpovědnost za ně spadá do působnosti té správní úrovně členského státu, která má nižší než obecní úrovně na starosti. Příslušné místní a regionální orgány nesou za celé své území významnou odpovědnost a tu je třeba brát vážně. VR tyto orgány vyzývá, aby aktivně zapojovaly nižší než obecní úrovně do provádění politiky v oblasti životního prostředí a podporovaly je při tom a aby místnímu obyvatelstvu umožnily zvyšovat udržitelnost komunit, v nichž žije;

10. je si vědom toho, že pro tyto druhy komunit existují různá označení, např. osada, čtvrť, distrikt, okrsek, zóna, vesnice, farnost, obvod. Tyto výrazy se mohou vztahovat ke správním jednotkám nebo ke společenstvím bez správní funkce. Toto stanovisko proto používá obrat „na nižší než obecní úrovni“;

11. je si vědom toho, že malé komunity fungují v různých podmínkách, od měst po venkovské oblasti, od hustě osídlených oblastí po řídké osídlené, a od bohatých oblastí po znevýhodněné;

12. zdůrazňuje zejména nutnost zohlednit zvláštní podmínky určitých územních celků, které narážejí na specifické problémy v oblasti životního prostředí. Vzhledem ke své odlehlosti mají tyto oblasti někdy jedinečné přírodní rysy, které jim dávají neúměrný ekologický význam:

- a. malé ostrovy mohou být fyzicky odděleny od zbytku obcí, jichž jsou součástí, což jim brání v přístupu ke službám a rozhodovacím procesům a způsobuje vysokou závislost na vnějších vstupech a slabou správní autonomii. Měla by být podporována a prohlubována spolupráce s meziregionální skupinou VR Ostrovní regiony a s dalšími sítěmi, jako je Čistá energie pro ostrovy EU, Evropská federace malých ostrovů, Evropská síť malých ostrovů, a také s aktivitami týkajícími se nově vytvořené koncepce středomořských ostrovů;
- b. řídké a nedostatečně osídlené oblasti jsou často velmi vzdáleny od zbytku obce. Měla by být podporována a prohlubována spolupráce s existujícími sítěmi, jako je Síť severovýchodních řídkých osídlených oblastí, Síť jižních řídkých osídlených oblastí a Euromontana;
- c. komunity na nižší než obecní úrovni v oblastech se specifickými geografickými charakteristikami, jako jsou horské či jezerní oblasti;

13. uznává význam malých obcí, nicméně zdůrazňuje, že se toto stanovisko zaměřuje na malé komunity na nižší než obecní úrovni, které se potýkají s různými problémy. Komunity na nižší než obecní úrovni nemusí mít i) voleného zástupce, který by sledoval dopad projektů na životní prostředí, aby byl zajištěn soulad s právními předpisy EU v oblasti životního prostředí, ii) veřejný prostor pro jednání o účasti na projektech nebo činnosti EU nebo o tom, jak provádět politiku EU na místní úrovni, ani iii) rozpočtové prostředky k pokrytí alespoň minimálních nákladů nebo odborné znalosti k poskytnutí know-how, pokud jde o přístup k financování z prostředků EU;

14. upozorňuje na rozmanitost institucionálních forem, které existují na nižší než obecní úrovni, k nimž patří např. veřejnoprávní subjekty, jiné formy účasti organizované veřejnými orgány nebo ve spolupráci s nimi, místní výbory a skupiny aktivistů;

15. zdůrazňuje, že nižší než obecní úroveň skýtá značný potenciál z hlediska participativního a demokratického experimentování při vytváření nových forem zapojení a komunikace (např. sousedických komunit, vesnických výborů, participativních laboratoří a fór), a to právě díky velké rozmanitosti forem uspořádání na území jednotlivých členských států a často méně formalizované organizaci. Připomíná, že zejména činnosti související se životním prostředím a změnou klimatu mají v tomto ohledu obrovský potenciál k mobilizaci občanů;

16. uznává význam dobrovolného sdružování občanů v malých místních komunitách do místních asociací a výborů, jejichž účelem je zabývat se určitou otázkou týkající se životního prostředí nebo obecněji podporovat udržitelné aktivity. V těchto skupinách se sice mohou soustředit zdroje, dovednosti, energie a motivace, ale klíčovou úlohu mohou plnit místní a regionální orgány, které tyto skupiny podporují poskytováním technické a finanční pomoci a pravidelných konzultací;

B. Způsoby posilování politiky v oblasti životního prostředí na nižší než obecní úrovni

Ve všech oblastech působnosti

Rozvoj zaměřený na snižování emisí

17. poukazuje na to, že problémy související se životním prostředím, jako je kvalita ovzduší či hluk, se obvykle nejvíce dotýkají komunit na nižší než obecní úrovni, které nemají v podstatě žádný vliv na rozhodování o otázkách dopravy a mobility, a konstatuje, že tyto problémy jsou v dotčených oblastech rozloženy nerovnoměrně. Je zásadně důležité, aby mechanismy monitorování životního prostředí rozčleňovaly údaje podle nižších než obecních úrovní, a bylo tak možné přijímat cílená opatření a řešení;

18. s ohledem na zmírňování změny klimatu podporuje vypracování soudržného orientačního rámce na nižší než obecní úrovni, a zejména pro ostrovy, což jim usnadní přechod k čisté energii z obnovitelných zdrojů. Inspiraci lze čerpat ze zahrnutí Paktu ostrovů do Paktu starostů a primátorů v oblasti klimatu a energetiky, přičemž zahrnuty by mohly být i stávající iniciativy, jako je např. iniciativa Čistá energie pro ostrovy EU nebo projekt „Climate Active Neighbourhoods“ prováděný v rámci programu Interreg;

Rozvoj zaměřený na přírodní bohatství

19. vybízí malé komunity (zejména ostrovní, horské nebo venkovské), aby se zapojily do správy přírodních oblastí, které často neodpovídají oblastem vymezeným hranicemi obcí. Díky jejich zapojení by se mohlo zvýšit přebírání odpovědnosti místní úrovně za rozhodnutí činěná v rámci politiky pro životní prostředí a mohly by být omezeny konflikty související např. s využíváním půdy. Prostřednictvím účasti malých komunit lze dále zvýšit povědomí o sociálně-ekonomických přínosech chráněných přírodních oblastí, ať již se jedná o síť Natura 2000 či jiné oblasti;

20. podporuje úlohu, kterou hrají komunity na nižší než obecní úrovni při zavádění řešení inspirovaných přírodou, včetně zelených koridorů nebo pásem, stromů ve městech a přírodních oblastí na okrajích měst. Toto úsilí by mělo zaručit spravedlivý přístup k přírodě a přínos přírody k lidskému zdraví, ke zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se této změně a k větší odolnosti vůči přírodním nebezpečím a nebezpečím způsobeným člověkem;

Rozvoj oběhového hospodářství

21. požaduje, aby příslušné správní úrovně poskytovaly malým komunitám individuální technickou podporu při zavádění udržitelných postupů nakládání s odpadními vodami a s odpady tak, aby mohly mj. řešit problém znečištění moří a pobřeží zaváděním strategií pro nulové odpady, a vyzývá k tomu, aby byly podporovány stávající iniciativy, jako je projekt OECD na podporu měst a regionů v oblasti oběhového hospodářství;

22. vybízí k vypracování opatření na podporu sociálně inovativních postupů na nižší než obecní úrovni, např. místních skupin, jejichž členové si vzájemně půjčují věci a nářadí, nebo skupin, jež svým členům umožňují opravovat předměty, které by se jinak vyhodily;

Rozvoj zaměřený na zvýšení odolnosti

23. v zájmu přizpůsobení se změně klimatu podporuje šíření opatření zaměřených na mikroklima, zejména v hustě zastavěných městských čtvrtích. Tato opatření mohou zahrnovat nízkonákladová řešení i komplexnější řešení na úrovni městských čtvrtí, jako např. odpojení budov od kanalizace v zájmu lepší regulace odtoku srážkové vody při bouřkách. Opatření tohoto druhu mohou zvýšit odolnost v oblastech na nižší než obecní úrovni, jež jsou vystaveny přírodním nebezpečím, a sice tím, že zmírní tlak vyvíjený na kritickou infrastrukturu;

24. vybízí své členy, aby podporovali regenerativní potravinové systémy, které mají ekologický, hospodářský a sociální přínos pro nižší než obecní úroveň i ještě nižší úrovně (např. zahrady místních škol či komunit, komunitou podporované zemědělství či inovativní zemědělské metody);

25. vyzdvihuje význam udržitelného cestovního ruchu jako příležitosti pro růst malých komunit, jak se uvádí v publikaci výzkumné služby Evropského parlamentu *Sparsely populated and under-populated areas* (Řídce osídlené a málo zalidněné oblasti) a v dřívějších stanoviscích VR k cestovnímu ruchu ⁽¹⁾ a kulturnímu dědictví ⁽²⁾;

Spravedlivý rozvoj zaměřený na občany

26. naléhá na EU, aby uznala úlohu mnohočetných a inovativních forem participativní demokracie při podporování udržitelných komunit, zejména na nižší než obecní úrovni. Tento potenciál by bylo možné dále posilovat tím, že by v příslušných opatřeních politik EU v oblasti životního prostředí nebo jako součást podpory projektů ze strany EU byl výslovně zohledňován demokratický inovační prvek;

27. poukazuje na úspěšnou a již dlouho prováděnou Místní agendu 21, která je východiskem pro účast nižší než obecní úrovně na politice v oblasti životního prostředí. Prostřednictvím iniciativ realizovaných v rámci Místní agendy 21 byly v posledních desetiletích podporovány místní orgány při provádění strategií a přijímání opatření týkajících se udržitelnosti na místní úrovni, konkrétně formou sdílení metod, nástrojů a osvědčených postupů;

⁽¹⁾ NAT-VI/009 (Úř. věst. C 185, 9.6.2017, s. 15).

⁽²⁾ SEDEC/VI-035 (Úř. věst. C 361, 5.10.2018, s. 31).

Napříč politickými postupy

Uznání

28. je pevně přesvědčen, že by EU při koncipování a provádění svých politik v oblasti životního prostředí měla zohledňovat specifické potřeby a specifický přínos malých komunit a komunit na nižší než obecní úrovni;

29. navrhuje určit mechanismy pro zohledňování otázek týkajících se nižší než obecní úrovně při vypracovávání stanovisek VR a jejich předkládání orgánům a institucím EU a prohlubovat spolupráci s příslušnými organizacemi a sítěmi, které se na úrovni EU zabývají nižšími než obecními strukturami nebo tyto struktury zastupují;

30. vybízí své členy, aby se osobně angažovali v komunitách na nižší než obecní úrovni ve svých vlastních regionech a aby se o získané zkušenosti podělili při diskusích vedených ve VR a zahrnuli je do své práce, zejména do stanovisek VR, partnerských výměn a případně do technické platformy pro spolupráci v oblasti životního prostředí (GR pro životní prostředí a Evropský výbor regionů);

31. zamýšlí výslovně zahrnout komunity na nižší než obecní úrovni mezi své priority na období po roce 2020;

32. připomíná obecný závazek Unie podporovat sociální, hospodářskou a environmentální soudržnost, zejména s cílem snížit rozdíly mezi úrovní rozvoje různých regionů – na ostrovech i pevnině – v souladu s článkem 174 Smlouvy o fungování Evropské unie, a v tomto ohledu vyzdvihuje důležitou úlohu nižších správních úrovní než úrovně obecní;

33. navrhuje prozkoumat možnost rozšíření portálu věnovaného rozdělení pravomocí a jeho případné doplnění o další, tj. nižší než obecní úroveň pro každý příslušný členský stát, počínaje analýzou role této úrovně v otázkách politiky v oblasti životního prostředí a změny klimatu;

34. vyzývá Evropskou komisi, aby posoudila možnost udílet ocenění udržitelným čtvrtím, které by místní komunity motivovalo k zapojení se do správy svého území, a pořádat jednorázové či pravidelné akce zaměřené na podporu interakce s malými komunitami, jako např. evropský den udržitelných vesnic a městských čtvrtí;

Zvyšování povědomí

35. navrhuje, že se bude u ostatních orgánů a institucí EU zasazovat o větší uznání významu nižší než obecní úrovně v politice v oblasti životního prostředí na místní úrovni. Mohl by například prosazovat zapojení nižší než obecní úrovně do přípravy budoucích politických dokumentů a do přezkumu existujících strategií ze strany orgánů a institucí EU;

36. vyslovuje se pro informování nižší než obecní úrovně prostřednictvím výzkumných a inovačních projektů EU (programy Horizont 2020 a Horizont Evropa) a prostřednictvím spolupráce s Evropskou agenturou pro životní prostředí (EEA) a výzkumnými zařízeními EU;

37. zavazuje se k dialogu s Evropskou komisí, mj. v rámci technické platformy pro spolupráci v oblasti životního prostředí, aby bylo zaručeno, že malé komunity na nižší než obecní úrovni budou při provádění konkrétních politik EU v oblasti životního prostředí náležitě zohledněny. To by se mohlo opírat o stávající úsilí GR ENV a dalších generálních ředitelství o vypracování pokynů a přijetí nástrojů určených malým komunitám a čtvrtím;

Komunikace a propagace

38. je připraven prozkoumat, zda by mohl na svých internetových stránkách zpřístupnit informace o sítích a aktivitách EU, o něž mají malé komunity obzvláštní zájem, a to zveřejňováním informací o sítích, programech a akcích a shromažďováním relevantních příspěvků;

39. zavazuje se prozkoumat způsoby, jak lze podpořit uznávání úspěšných environmentálních opatření na úrovni malých komunit tím, že se bude upozorňovat na osvědčené postupy a prosazovat uplatňování udržitelných řešení. K tomu patří mj. zvážení možnosti propojení se stávajícími systémy uznávání a udílení ocenění na úrovni EU po vzoru ocenění Evropské zelené město či Evropský zelený list, ocenění sítě Natura 2000, ocenění „Transformative Action Award“ a ocenění Evropský týden omezování vzniku odpadů;

40. upozorňuje na to, že je důležité zahrnout problematiku uplatňování právních předpisů týkajících se životního prostředí v komunitách na nižší než obecní úrovni mezi roční témata nebo do programu environmentálních akcí pořádaných pravidelně na úrovni EU, jako je Zelený týden, Evropský týden omezování vzniku odpadů nebo Evropský týden regionů a měst;

41. podporuje přizpůsobené využívání informačních a komunikačních technologií v zájmu lepšího propojení komunit na nižší než obecní úrovni nejen mezi sebou navzájem, ale také s jejich příslušnými místními orgány, aby byla podpořena demokratická účast a demokratické rozhodování;

Financování

42. zdůrazňuje, že je důležité umožnit subjektům na nižší než obecní úrovni přístup k finančním prostředkům z programů EU, z nichž některé se již zaměřují na městské čtvrti, jako např. program URBACT, který podporuje výměny a učení v EU v zájmu udržitelného rozvoje měst. Vyzývá v této souvislosti k zajištění odpovídající odborné přípravy zaměstnanců komunit na nižší než obecní úrovni, aby bylo dosaženo efektivního využívání finančních prostředků EU;

43. domnívá se, že komunitně vedený místní rozvoj a akční skupiny LEADER představují konkrétní nástroje k většímu mobilizování a zapojení nižší než obecní úrovně do dlouhodobého rozvoje a do plnění cílů strategie Evropa 2020;

44. vybízí Evropskou komisi, aby prozkoumala, jak lze nejlépe zajistit, aby malé komunity mohly přispívat k provádění projektů financovaných z prostředků EU a zaměřených na podporu udržitelnosti na nižší než obecní úrovni a aby z těchto projektů měly prospěch. Toho lze dosáhnout i) uvedením konkrétních odkazů na malé komunity v pokynech a příručkách, ii) sepsáním a zveřejněním výzev k vyjádření zájmu nebo pracovních programů zaměřených konkrétně na komunity na nižší než obecní úrovni a iii) zjednodušením a zefektivněním finančních předpisů a pravidel způsobilosti v zájmu podpoření a usnadnění jejich účasti (např. přerozdělování grantů) za účelem podpory harmonického vývoje EU jako celku (článek 174 SFEU).

V Bruselu dne 12. února 2020.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

Stanovisko Evropského výboru regionů Odliv mozků v EU: řešení problému na všech úrovních

(2020/C 141/08)

Zpravodaj: Emil BOC (RO/ELS), starosta města Kluž**POLITICKÁ DOPORUČENÍ**

EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ

1. zdůrazňuje, že volný pohyb občanů a pracovníků tvoří základ vnitřního trhu a je jednou z hlavních svobod uznaných ve smlouvách Evropské unie. Občané a pracovníci musí mít možnost volného pohybu v EU, měli by jí nicméně využívat proto, že chtějí, nikoli proto, že je z jejich regionu vyhánějí mimo jiné nedostatečné ekonomické příležitosti;
2. konstatuje, že z právního a politického hlediska je třeba nalézt rovnováhu mezi dvěma základními zásadami Evropské unie, a sice mezi volným pohybem pracovních sil a hospodářským a sociálním sbližováním regionů;
3. podotýká, že problematika odlivu mozků v Evropské unii je složitá, a vyzývá k přijetí pragmatické politické reakce jak ze strany Unie, tak ze strany členských států. Reakce by měla být cílena na všechny aspekty problematiky odlivu mozků (např. příliv mozků, plýtvání mozky, cirkulaci mozků a zpětnou migraci), jakož i různé, často vzájemně provázané úrovně, na nichž je zapotřebí přijímat opatření a hledat řešení, tj. úroveň místní, regionální, vnitrostátní i nadnárodní (EU);
4. domnívá se, že osoby s rozhodovací pravomocí na všech úrovních musí uznat skutečnost, že odliv mozků není pouze technickou otázkou vyžadující administrativní či politickou reakci, ale také politickou záležitostí, a že tuto skutečnost musí zohlednit v navrhovaných řešeních. Nebudou-li tento jev řešit, bude mít dlouhodobé a trvalé dopady na budoucnost Evropské unie a pravděpodobně naruší územní soudržnost;
5. konstatuje, že odliv mozků je přímým důsledkem stávajících sociálních a ekonomických nerovností mezi regiony EU. V empirických studiích ⁽¹⁾ ⁽²⁾ ⁽³⁾ je uvedena řada odrazujících a podněcujících faktorů, přičemž cílové regiony se vyznačují přitažlivějším trhem práce a rozmanitějšími pracovními příležitostmi a celkově lepší kvalitou života, zatímco ve zdrojových regionech je situace opačná. I z tohoto důvodu by zdroje budoucího VFR měly být zaměřeny na nápravu nerovnováhy mezi zdrojovými a cílovými regiony v rámci politiky soudržnosti;
6. zdůrazňuje, že politika soudržnosti, jež má řešit tyto nerovnosti a podporovat vyrovnanější rozvoj v celé EU, a opatření k řešení problematiky odlivu mozků by měly být důsledněji provázány. Dva hlavní cíle strategie Evropa 2020, a sice zvýšení podílu zaměstnaných osob a zlepšení sociálního začleňování, přímo souvisejí s vytvořením příznivých podmínek, které odliv mozků zmírní. Jiné cíle této strategie, např. inovace a zvýšení počtu osob v terciárním vzdělávání, by snad mohly vyústit v příliv mozků a jejich opětovné získání tím, že se podaří přilákat a podněcovat nadané jednotlivce;
7. konstatuje, že odliv mozků a související jevy je v EU třeba pochopit a posoudit v kontextu víceúrovňové správy. Otázka, zda aspekty víceúrovňové správy budou v této oblasti politiky představovat překážku, nebo příležitost, se bude do značné míry odvíjet od toho, jakým způsobem EU a její orgány usnadňují a koordinují tvorbu a šíření politiky;

⁽¹⁾ Evropský výbor regionů, 2018, *Řešení odlivu mozků: místní a regionální rozměr*.

⁽²⁾ Evropská komise, Generální ředitelství pro zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování, ředitelství D – mobilita pracovních sil, Výroční zpráva za rok 2018 o mobilitě pracovních sil uvnitř EU.

⁽³⁾ Atoyan, R., Christiansen, L., Diziolli, A., Ebeke, C., Ilahi, N., Ilyina, A., Mehrez, G., Qu, H., Raei, F., Rhee, A. a Zakharova, D., *Emigration and Its Economic Impact on Eastern Europe (Emigrace a její hospodářské dopady na východní Evropu)*, diskusní příspěvek útvarů MMF, červenec 2016.

8. upozorňuje, že ačkoli je odliv mozků z důvodu svých rozsáhlých a závažných dopadů často považován za problém vnitrostátní nebo nadnárodní politiky, lze jej úspěšně řešit na nižší než celostátní úrovni. Místní a regionální veřejné orgány mají v tomto ohledu rozhodující úlohu, neboť důsledky odlivu mozků se přímo dotýkají právě místních společenství. Ztráta mladé a vzdělané pracovní síly je velkým problémem pro místní společenství v celé Unii;

9. domnívá se, že nejlepší úrovni, na níž lze vytvářet a provádět politiky zamezující odlivu mozků, jsou místní orgány v členských státech. Místní společenství představují poměrně jasné vymezené systémy, což umožňuje problém snadněji analyzovat a navrhnout individuální řešení. Místní orgány mohou navíc snadněji sledovat a hodnotit úspěšnost politik na místní úrovni;

10. konstatuje, že při vytváření politik na úrovni Unie lze do značné míry využít zkušeností samospráv na nižší než celostátní úrovni, jakož i jejich kapacit;

11. domnívá se, že bezprostřední zkušenosti místních orgánů s řešením odlivu mozků by mohly nabídnout úspěšně realizovaná opatření a osvědčené postupy, které by bylo možné využít při rozvíjení soudržné politiky na úrovni EU. Místní a regionální orgány mohou učinit mnohem více, než obecně a abstraktně určit politické otázky, a mohou nabídnout konkrétní a účinná řešení. Musejí lépe porozumět úsilí a iniciativám zaměřeným na řešení odlivu mozků mimo správní hranice společenství, která zastupují, a zapojit se do regionální a meziregionální spolupráce;

12. upozorňuje, že problémy zdrojových i cílových regionů jsou různé, a proto je třeba je odpovídajícím způsobem řešit. Je důležité je rozlišovat, protože politiky na nadnárodní úrovni by měly usnadňovat nalezení všestranně výhodných řešení nebo alespoň omezovat situace, jež jsou ztrátové jak pro zdrojové, tak i cílové regiony (plýtvání mozků);

13. upozorňuje, že odliv mozků ohrožuje dlouhodobou stabilitu evropského projektu. Zdrojové regiony se nacházejí v patové situaci, neboť musí usilovat o sbližování (odstranit rozdíly mezi nimi a cílovými regiony), přičemž ale přicházejí o kvalifikovanou pracovní sílu. Z dlouhodobého hlediska bude v situaci, kdy se rozdíly mezi zdrojovými a cílovými regiony prohlubují, velmi obtížné dosáhnout jakékoli změny či přechodu na udržitelný a konkurenceschopný hospodářský model založený na znalostní ekonomice a výrobcích s vysokou přidanou hodnotou. Nebudeme-li se těmito rozdíly zabývat, budou se dále prohlubovat a dostaneme se do začarovaného kruhu „dezintegrace“. Podle Indexu globální konkurenceschopnosti patří v současnosti východní a jižní členské státy EU k zemím, které jsou v celosvětovém měřítku nejméně schopné udržet si nadané lidi;

14. upozorňuje, že ačkoli evropské orgány představily mechanismy ke snížení rozdílů, byly tyto přístupy jen zčásti účinné. Vzhledem k tomu, že odliv mozků narůstá, a s ohledem na jeho zeměpisný a hospodářský rozměr je zapotřebí jiného druhu iniciativy či úsilí, a sice takového, jenž by byl přímo zaměřen na odrazující faktory vyplývající z konkrétních trajektorií růstu ve zdrojových regionech, v jejichž důsledku nejsou tyto regiony dostatečně přitažlivé pro velmi vzdělanou část pracovní síly;

15. konstatuje, že jedním z problémů spojených s odlivem mozků je nerovnováha mezi vzděláváním a trhem práce. Vzdělávání je zjevně oblastí, jejíž zlepšení může pomoci omezit negativní dopady odlivu mozků. Místní a regionální orgány by jí ve spolupráci s vnitrostátními a evropskými orgány měly věnovat více pozornosti. Vzdělávací systémy musí navíc zohledňovat proměnlivou dynamiku trhu práce a jeho rostoucí rozmanitost, aby byla vzata v úvahu návratnost investic do lidského kapitálu určité země nebo určitého regionu, který následkem odlivu mozků nelze využít;

16. upozorňuje na jev, který je třeba důsledně sledovat, a sice na problematiku dětí, které jejich rodiče hledající lepší zaměstnání v zahraničí zanechávají doma. Jedná se o přímý dopad odlivu mozků, který má dlouhodobé důsledky;

17. zdůrazňuje význam programu Erasmus+, ESF+ a obdobných programů při vytváření akademických a profesních příležitostí pro nadané jednotlivce a příležitostí pro vytváření mezinárodních sítí a partnerství v celé Evropě, a ne pouze v určitých regionálních centrech, jakož i důležitost podpory provádění evropského pilíře sociálních práv v praxi. Nová Komise podporuje navýšení rozpočtu programu Erasmus+, což je krok správným směrem;

18. domnívá se, že řešení problematiky odlivu mozků vyžaduje pevné vedení a koordinaci různých snah napříč jurisdikcemi jednotlivých států. Hlavním úkolem je nalézt konkrétní možnosti, jak vytvářet sítě pro spolupráci, čelit populistickým politickým projevům a upevnit evropskou integraci. Další opatření na úrovni členských států a Evropské unie by měla být zaměřena na koordinaci a usnadňování/podporu úsilí na nižších úrovních, než je úroveň celostátní, a na dosažení shody v otázce toho, jakým způsobem je třeba odliv mozků analyzovat a řešit, aby bylo nalezeno řešení všestranně výhodné pro všechny zúčastněné strany;

19. zdůrazňuje, že s ohledem na odliv mozků je třeba formulovat řadu klíčových strategických otázek, aby se osoby s rozhodovací pravomocí mohly vyvarovat zbytečného zdvojování úsilí v rámci veřejných politik. Tyto strategické otázky musí být formulovány tak, aby bylo zajištěno, že politická opatření budou mít viditelný dopad, a aby podporovaly politiky, které se promění v konkrétní opatření;

20. doporučuje, aby u každého dílčího prvku odlivu mozků (přílivu mozků, plýtvání mozky, cirkulace mozků a zpětné migrace) byly určeny a realizovány různé typy reakcí. Každá z uvedených oblastí vyžaduje jiná, zvláštní řešení. Je velmi důležité nepřijímat k dílčím prvkům jednotný přístup. Chybějící individualizovaná řešení mohou vést k obecným a abstraktním prohlášením/cílům, které lze ve skutečnosti realizovat jen obtížně;

21. oceňuje, že určité regiony a města již zavádějí kreativní řešení, jejichž cílem je přilákat a udržet nadané pracovníky. Škála politik zahrnuje například podporu relokace nadaných jedinců do uvedených regionů/měst nebo propracovanější opatření zahrnující vytváření nadnárodních podnikatelských sítí. EU musí podporovat programy či iniciativy, jejichž cílem je zlepšit předávání poznatků mezi různými evropskými místními a regionálními orgány;

22. domnívá se, že místní a regionální subjekty mají rozhodující význam při řešení odlivu mozků; přilákání a udržení velmi kvalifikované pracovní síly lze zajistit tím, že budou správně používány nástroje integrovaného územního rozvoje v rámci politiky soudržnosti;

23. navrhuje, aby místní a regionální orgány ve spolupráci s vnitrostátními a unijními orgány podporovaly politiky a nástroje pro rozvoj místního podnikání, samostatné výdělečné činnosti a alternativních modelů podnikatelské činnosti, jež zvýší přitažlivost zdrojových regionů;

24. doporučuje, aby místní a regionální orgány na základě realistického posouzení potřeb vytvořily spojitost mezi konkrétními výhodami regionu a potřebnými talenty a politikami;

25. navrhuje, aby místní a regionální orgány vytvářely *místní aliance* zahrnující všechny zúčastněné strany (veřejné orgány, podniky, univerzity, nevládní organizace atd.), které budou moci vypracovávat a provádět místní politiky bránící odlivu mozků. Je třeba podporovat a organizovat pravidelná setkání příslušných zúčastněných stran. Setkání je třeba využívat jako fóra k projednání a navrhování místních a kontextově podmíněných řešení, a to na základě úspěšně realizovaných opatření z jiných lokalit/jurisdikcí;

26. konstatuje, že přísné postupy strategického plánování na místní a regionální úrovni mohou být důležité při uvádění mobility lidských zdrojů do souladu se střednědobými i dlouhodobými plány rozvoje, jakož i při vytváření pevného základu spolupráce s jinými regionálními, celostátními a evropskými orgány;

27. uvítal by, kdyby se lépe porozumělo důvodům a překážkám, které osobám, jež se v minulosti vystěhovaly, brání v návratu do jejich místa původu, jakož i tomu, jakým způsobem mohou veřejné orgány přispět k omezení těchto překážek. Mohlo by to mít transformační účinek, který odliv mozků změní v cirkulaci mozků či zpětnou migraci;

28. doporučuje, aby opatření na nižších úrovních, než je úroveň celostátní, byla integrována a koordinována s opatřeními členských států a Unie a aby při tom byla dodržována zásada subsidiarity. Pro úspěch politiky EU má rozhodující význam integrace úsilí vyvíjeného na různých úrovních. Je třeba vypracovat politiky a programy, v nichž budou integrována opatření místních a regionálních orgánů a opatření členských států a Unie a jež budou usnadňovat jejich koordinaci. Platí to pro všechny aspekty problematiky odlivu mozků (vzdělávání, soudržnost, regionální rozvoj, digitalizace atd.). Na úrovni EU je třeba podnítit zavedení mechanismu, jenž bude speciálně navržen pro účely podpory integrace a koordinace politických opatření v oblasti odlivu mozků;

29. doporučuje, aby místní a regionální orgány měly povědomí o rozsahu tohoto jevu a aby prováděly realistická a zodpovědná posouzení charakteristik každé oblasti dotčené problematikou odlivu mozků. Jedinou možností, jak vypracovat účinná řešení, je přijímat rozhodnutí a vytvářet politiky na základě faktů. Realistické posuzování odlivu mozků na úrovni každého regionu může veřejným orgánům, které se potýkají s podobnými nebo souvisejícími problémy, pomoci upustit od soutěžení a zahájit spolupráci a mohlo by zlepšit koordinaci současného úsilí a stávajících zdrojů mezi všemi zúčastněnými stranami;

30. domnívá se, že k omezení plýtvání mozky by do značné míry mohly přispět rychlé postupy uznávání diplomů a dovedností/kompetencí. Na základě nejrozumnějších iniciativ EU, včetně dokumentů Europass, které budou mít napříště digitální podpis, je v této oblasti uskutečnitelná a nezbytná digitalizace záznamů a jejich vzájemné propojení. Kromě toho vítá iniciativu Evropské komise týkající se vytvoření Evropského prostoru vzdělávání do roku 2025, v němž hranice nebudou na překážku učení, studia ani vedení výzkumu. Zároveň upozorňuje, že musí být zavedeny mechanismy na podporu cirkulace mozků a zpětné migrace;

31. doporučuje, aby Evropská komise zintenzivnila své úsilí o snížení regionálních rozdílů, které jsou jednou z hlavních příčin odlivu mozků. Rozhodující úlohu v podpoře našich regionů a oblastí, které jsou znevýhodněny, hrají prostředky určené na soudržnost. Zásadní význam pro odstranění jedné z hlavních příčin odlivu mozků mají přizpůsobené politiky a nástroje, které jsou přímo zaměřené na snižování rozdílů mezi východní/jižní Evropou a západními zeměmi i mezi regiony uvnitř jednotlivých členských států. Politický závazek Komise ⁽⁴⁾ ke spravedlivé minimální mzdě je velmi důležitý především ve zdrojových regionech, neboť by vyřešil problém životní úrovně a pracovních podmínek a měl by přímý dopad na kvalitu života. Politika soudržnosti EU na období 2021–2027 by měla být dlouhodobou investiční politikou pro všechny regiony zaměřenou na odstranění hospodářských, sociálních a regionálních rozdílů, přičemž by měla být v souladu se zásadou partnerství a místně podmíněným přístupem. Politiku soudržnosti je třeba lépe koordinovat s ostatními politikami EU, aby byly zajištěny rovné podmínky. V oblasti řízení politiky soudržnosti a jejích programů po roce 2020 je na úrovni EU třeba zlepšit vertikální koordinaci různých zdrojů financování, aby byla z krátkodobého až střednědobého hlediska zaručena větší jednotnost programů na různých úrovních řízení a plánování ⁽⁵⁾;

32. doporučuje, aby na místní a regionální úrovni byly vypracovávány a prováděny realistické politiky, jak přilákat, udržet a opětovně přilákat vzdělanou pracovní sílu. Jednou klíčovou strategickou koncepcí je kvalita života: jak bylo uvedeno, zvýšení kvality života je velmi účinným nástrojem k přilákání a udržení vzdělané pracovní síly. Je vhodné i žádoucí, aby byla měření kvality života prováděna pravidelně a strukturovaným způsobem, a mohla tak místním a regionálním orgánům poskytovat cenné informace o možných oblastech, v nichž je třeba zasáhnout;

33. doporučuje, aby se místní, regionální, celostátní a unijní orgány zaměřily na funkční přístupy k zastavení emigrace a přilákání pracovníků ⁽⁶⁾: mezi ně patří vybudování znalostní ekonomiky, zvýšení přitažlivosti regionů, rozvoj strategií pro diasporu a zavedení funkčního přístupu v městské správě;

34. doporučuje, aby místní, regionální, celostátní a unijní orgány věnovaly zvláštní pozornost odstraňování strukturálních faktorů, které odliv mozků zvyšují (infrastruktura/dálnice, kvalita služeb, přístup k technologiím atd.);

35. zdůrazňuje, že je zapotřebí vypracovat integrovaný evropský přístup k odlivu mozků založený na realistických posouzeních, spolupráci a koordinaci na místní/regionální, celostátní a unijní úrovni. Obdobně je v oblastech souvisejících s touto problematikou, mimo jiné v oblasti vzdělávání, digitalizace, soudržnosti a hospodářských politik, zapotřebí koordinovaných politik v různém rozsahu;

36. domnívá se, že je naprosto nezbytné, aby místní a regionální orgány pochopily význam úlohy univerzit a poskytovatelů odborného vzdělávání a přípravy v místním rozvoji v rámci znalostní ekonomiky. Veřejné orgány musí vytvářet partnerství s univerzitami a musí si být vědomy toho, že je třeba univerzity podporovat, například investicemi do místní infrastruktury. Mezi strategickými cíli univerzit a strategickými cíli veřejných orgánů musí být co nejužší vztah;

37. konstatuje, že partnerství soukromých podniků (se zájmem na výzkumu a vývoji), místních orgánů a univerzit jsou významnými motory růstu a rozvoje na místní úrovni, a proto by měla být zahrnuta do současného cíle Komise, jímž je usnadňovat malým podnikům prostřednictvím strategie pro malé a střední podniky, aby se staly velkými inovátory;

⁽⁴⁾ Ursula von der Leyen, Unie, která si klade vyšší cíle: Moje agenda pro Evropu, s. 10.

⁽⁵⁾ ESPON, 2019, *Addressing Labour Migration Challenges in Europe* (Řešení problematiky migrace pracovních sil v Evropě), s. 18.

⁽⁶⁾ Tamtéž, s. 17–18.

38. je znepokojen tím, že může dojít k nárůstu nerovností mezi městy a regiony, které dostávají výraznou finanční pomoc z rámcového programu pro výzkum a inovace, a upozorňuje na to, že opatření přijatá za účelem snížení rozdílů mezi regiony, aby byly řešeny problémy, mezi něž patří i demografická výzva, a za účelem podpory přístupu k programu Horizont Evropa pro všechny ⁽⁷⁾ jsou nedostatečná;

39. tvrdí, že digitální propojení a inteligentní specializace mohou mít v oblasti odlivu mozků pozitivní vliv. Regionální strategie pro inteligentní rozvoj a specializaci mohou být zaměřeny na konkurenční výhodu, jíž region disponuje nebo jež byla v konkrétním regionu vytvořena. Základními stavebními kameny úsilí nové Komise o aktualizaci akčního plánu digitálního vzdělávání by měly být digitální propojení a rozvoj počítačové gramotnosti;

40. upozorňuje, že místní orgány mohou vypracovávat a provádět celou řadu opatření ke zvýšení individuální odolnosti společenství a jejímu rozvoji, zejména potýkají-li se s ekonomickými problémy, například s nezaměstnaností. Individuální odolnost a schopnost přizpůsobit se a přestát krušné časy lze podporovat i pomocí programů prohlubování dovedností a rekvalifikačních programů (např. programů podporovaných prostřednictvím agendy dovedností pro Evropu), opatření na podporu podnikání a malých podniků a vzdělávacími a komunitními programy pro studenty a mladé lidi, jejichž rodiče pracují v zahraničí atd.;

41. doporučuje, aby Evropská komise v úzké spolupráci s Evropským výborem regionů, Evropským parlamentem a Radou ministrů EU aktivně podporovala úsilí místních a regionálních veřejných subjektů při řešení odlivu mozků. Unie je složitým politickým a správním subjektem a v souvislosti s odlivem mozků je zapotřebí provádět důkladnou analýzu jejich povinností a schopností. V rámci diskuse o úloze Unie bude třeba určit její povinnosti, jakož i nejlepší nástroje dostupné na úrovni EU;

42. má za to, že skutečnost, že se zaměstnanec po pobytu v zahraničí vrací do své země původu, musí být v jeho profesním profilu považována za přednost, a musí být proto pro poskytovatele zaměstnání při provádění příslušného výběrového řízení viditelná.

V Bruselu dne 12. února 2020.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁷⁾ COR 3891/2018.

Stanovisko Evropského výboru regionů Kultura v ambicióznější Unii – úloha regionů a měst

(2020/C 141/09)

Zpravodaj: Vincenzo BIANCO (IT/SES), člen zastupitelstva města Katánie**POLITICKÁ DOPORUČENÍ****EVROPSKÝ VÝBOR REGIONŮ**

1. domnívá se, že je nezbytné zavést široké chápání kultury a kulturní rozmanitosti Evropy, které nebude omezeno jen na uchovávání a ochranu hmotného kulturního dědictví a které pomůže vnímat sociální a kulturní změny probíhající v evropské společnosti;
2. je si vědom úlohy, již mohou mít města a regiony prostřednictvím pluralitní a inovativní vize kultury, když více zapojí občany do procesů kulturního rozvoje a poskytnou jim nástroje k aktivní účasti. Zdůrazňuje v tomto ohledu, že je zapotřebí zachovat svobodu uměleckého projevu, která je předpokladem demokracie, a právo všech občanů na přístup k různým kulturním projevům, což je zásadní pro dobré životní podmínky společnosti⁽¹⁾. Vzhledem k tomu se domnívá, že by opatření v oblasti kultury měla podporovat schopnost umění a kultury být svobodnou a nezávislou silou ve společnosti. Vyzývá všechny úrovně veřejné správy a evropské orgány a instituce, aby podporovaly úsilí o posílení schopnosti umělců reagovat na hrozby a nenávist, kterým musí umělci na veřejnosti čelit;
3. vyzývá Komisi, aby zařadila kulturu mezi politické priority, které je třeba sledovat v novém funkčním období, a Radu, aby v rámci příštího VFR podpořila vyčlenění dostatečných zdrojů určených na podporu propagace, správy, využívání a rozvoje kulturního dědictví na místní a regionální úrovni;
4. vyzývá Komisi, aby ocenila a prosazovala využívání kulturních zdrojů, zejména ze strany mladých lidí, a to i s ohledem na socioekonomický rozvoj a zaměstnanost;

Souvislosti: úsilí EU o propagaci kultury na místní a regionální úrovni

5. zdůrazňuje, že ve Smlouvách je stanoven závazek EU respektovat „svou bohatou kulturní ... rozmanitost“, povzbuzovat spolupráci mezi členskými státy a doplňovat jejich činnost při zlepšování znalosti a šíření kultury a dějin evropských národů a v oblasti umělecké a literární tvorby, včetně tvorby v audiovizuální oblasti, a je jí přiznána pravomoc podporovat činnost členských států v oblasti kultury, cestovního ruchu, všeobecného vzdělávání, odborného vzdělávání, mládeže a sportu. Zároveň je třeba dodržovat zásadu subsidiarity;
6. oceňuje rozhodnutí Komise pokračovat ve stávajícím programu Kreativní Evropa jakožto samostatném programu a zajistit v oblasti kultury autonomní finanční rámec, jenž zaručí návaznost na výsledky dosažené v období 2014–2020;
7. zdůrazňuje, že nová evropská agenda pro kulturu doplní a posílí evropskou identitu prostřednictvím uznání rozmanitosti evropských kultur, posílení evropských kulturních a kreativních odvětví a jejich vztahů s partnery mimo Evropu;
8. zdůrazňuje, že Evropský rok kulturního dědictví 2018 vykázal významnou účast, kdy se v celé Evropě konaly tisíce aktivit, jež podpořily sdílení a docenění evropského kulturního dědictví jako sdíleného zdroje, upozornily na historii a společné evropské hodnoty, posílily evropskou identitu a pocit sounáležitosti se společným evropským prostorem a podpořily začleňování;
9. domnívá se, že v souladu s Evropskou úmluvou o krajině a Novou evropskou agendou pro kulturu by obecné cíle pro Evropský rok kulturního dědictví 2018 mohly být obohaceny začleněním výrazné složky územního rozvoje v podobě regionálních a místních kulturních strategií, které by zahrnovaly podporu udržitelného kulturního cestovního ruchu;

⁽¹⁾ https://en.unesco.org/creativity/sites/creativity/files/artistic_freedom_pdf_web.pdf.

10. vítá evropský akční rámec pro kulturní dědictví, který byl představen v prosinci 2018 a který obsahuje pět pilířů zaměřených na vyvolání skutečné změny způsobu, jímž oceňujeme, zachováváme a podporujeme evropské kulturní dědictví;

11. připomíná, že Komise podporuje odvětví kultury nejen pomocí předchozích programů Kultura a Media, ale také prostřednictvím financování v rámci politiky soudržnosti, programu COSME a programu Horizont 2020, a že další nástroje podpory jsou součástí programu Erasmus+, Evropského sociálního fondu či Evropského fondu pro regionální rozvoj;

12. vyzývá Komisi, aby zajistila, že i v rámci plánování evropských fondů bude v různých politikách Unie uplatňována zásada začleňování investic do kultury, aby se předešlo tomu, že bude kultura považována za pouhou odvětvovou politiku, a aby byla uznána její úloha s ohledem na všechny rozměry soudržnosti (hospodářský, sociální a územní). Zdůrazňuje v tomto ohledu význam posilování synergií mezi kulturou a ostatními politikami, jako je cestovní ruch, regionální politika, vzdělávání, mládež a výzkum a vývoj;

13. vyzývá Komisi a členské státy a jejich řídicí orgány, aby při plánování evropských fondů na další programové období navýšily investice do kultury pro strukturálně zastiňované oblasti, včetně podpory opatření v souvislosti s „navracením“ rozptýleného kulturního dědictví občanům prostřednictvím neziskového partnerství veřejného a soukromého sektoru a posílení základních kulturních zařízení (zejména veřejných knihovnických služeb);

14. považuje za důležité navýšit investice do kultury, jak již bylo naplánováno pro programy Kreativní Evropa a Erasmus+. Klíčové úlože regionů a měst v procesu integrace musí být věnována náležitá pozornost tím, že budou podporována nezisková partnerství veřejného a soukromého sektoru, mj. s cílem podpořit osvědčené postupy v oblasti správy;

15. poukazuje na to, že jednání o politice soudržnosti po roce 2020 je jasným a jednoznačným výchozím bodem pro strukturování strategie vhodné k dosažení ambiciózních cílů a zdvojnásobení hlavních evropských programů, které mají přímý dopad na politiky v oblasti kultury, jako jsou Kreativní Evropa a Erasmus;

Úloha regionálních a místních orgánů

16. zdůrazňuje, že na území každého členského státu EU jsou místa, která byla uznána jako „světové dědictví“ UNESCO – místa mimořádného kulturního a přírodního významu – a že v 27 členských státech EU je celkem 381 míst světového dědictví, z celkového počtu 1 121 míst na celém světě;

17. zdůrazňuje, že kulturní dědictví je na území členských států velmi rozptýlené a v mnoha případech obtížně přístupné a že jsou s ním spojeny značné problémy z hlediska ochrany a využití;

18. vyzývá Komisi a členské státy a jejich řídicí orgány, aby podporovaly péči o kulturní statky a jejich fyzické zabezpečení, zejména s cílem zaručit aktivní ochranu rozptýleného kulturního dědictví, které se nachází ve vnitrozemí nebo v okrajových oblastech a je obtížně přístupné;

19. upozorňuje na význam kulturního cestovního ruchu, který podporuje vlastní hodnotu kultury, přičemž široce přispívá k územnímu rozvoji. V této souvislosti poukazuje na to, že je nutné přijmout ke kulturnímu cestovnímu ruchu integrovaný přístup, a to i v rámci strategií inteligentní specializace, aby byl usměrněn jeho dopad na místní oblasti a zajistilo se, že bude i nadále udržitelný. Za tímto účelem poukazuje VR na Evropský systém ukazatelů v oblasti cestovního ruchu (ETIS) Evropské komise, jenž může pomoci s měřením výkonnosti destinací kulturního cestovního ruchu, pokud jde o udržitelnost, a vyzývá k jeho pravidelné aktualizaci;

20. vítá rostoucí zájem a úsilí místních a regionálních orgánů v celé Evropě, pokud jde o podporu společných vizí a opatření v členských státech. Přeje si, aby bylo možné realizovat podobné iniciativy, jako je Agrigentská charta (Carta di Agrigento), kterou podepsaly stovky starostů a předsedů vlád italských regionů a kterou podporují zvláště zastupitelská sdružení, i v jiných zemích;

21. je si vědom toho, že je nezbytné více zapojit občany do procesů kulturního rozvoje a poskytnout jim nástroje k aktivní účasti. Je si rovněž vědom toho, že kultura a kulturní rozmanitost mohou přispět k udržitelnému rozvoji, jak se uznává v Agendě pro udržitelný rozvoj 2030⁽²⁾, a zavazuje se, že bude usilovat o to, aby se staly klíčovými faktory, které podpoří udržitelný rozvoj na místní a regionální úrovni;

⁽²⁾ <https://sustainabledevelopment.un.org/post2015/transformingourworld>.

Prioritní cíle místních a regionálních orgánů

22. vyzývá regiony a města v Evropě i regionální organizace a sítě zabývající se kulturním dědictvím, aby se při přípravě rozsáhlých a účinných opatření a strategických plánů týkajících se podpory a zhodnocování kulturního dědictví inspirovaly akčním rámcem;

23. připomíná, že místní a regionální orgány představují správní úroveň, kde je vhodný prostor pro iniciativy zaměřené na poznávání evropského kulturního dědictví jak pro děti ve školním věku, tak pro dospělé, včetně těch, kteří mají v úmyslu usadit se v některém členském státu EU;

24. považuje znalosti o evropském kulturním dědictví, chápaném jako celek složený z mnoha kulturních, sociálních a tvůrčích projevů, dědictví a odkazu předchozích generací, jakož i z tradic a zvyků evropských národů, a využití tohoto dědictví za prostředek k upevňování evropského občanství, jež je chápáno jako příležitost k integraci a sociálnímu začlenění;

25. považuje za nezbytné posílit na evropské úrovni iniciativy zaměřené na znalosti o evropském kulturním dědictví a na přístup k němu jakožto nutný prvek upevnění evropského občanství a podpory pocitu sounáležitosti občanů s Evropou;

26. zdůrazňuje přínos, který mohou nabídnout sítě měst, vzájemné učení a družební vztahy mezi obcemi v podpoře a šíření povědomí o tematice občanství jakožto nástroje občanského životního postoje a integrace, především ve vztahu k novým členským státům;

27. požaduje navýšení investic do kultury a do plánů využívání a sdílení a udržitelné správy kulturního dědictví, mj. i toho kulturního dědictví, které je v nové městské agendě do roku 2030 nedocenoeno nebo zcela opomíjeno, a to zhodnocením inovativních aktivit obcí a prostřednictvím spolupráce mezi územními subjekty;

28. navrhuje další posílení odkazu na klíčovou roli místních a regionálních orgánů při podpoře a zhodnocování uměleckého a kulturního života jejich komunit a požaduje výraznější účast regionálních a místních orgánů v tomto programu. V této souvislosti zdůrazňuje, že je třeba zajistit odpovídající rovnováhu mezi prostředky věnovanými na velké, komplexní projekty a financováním opatření a činností zaměřených na místní a regionální úroveň, včetně těch, jež provádějí malé a střední podniky;

29. vyzývá Komisi, aby usnadnila přístup občanů ke kultuře a k pamětním místům prostřednictvím podpory kulturní spotřeby se zvláštním důrazem na mladou generaci, rozvoje integrovaných politik v oblasti vzdělávání a odborné přípravy po celou dobu života a prosazování účasti územních společenství na kulturních iniciativách;

30. považuje za vhodné podporovat kulturní a tvůrčí odvětví, zejména opatření související se znalostmi kulturního dědictví a jeho využíváním, jež mohou přinést výsledky, pokud jde o kvalitu, zaměstnanost, digitální inovace a sociální začlenění, a opatření týkající se rozvoje vizuálního umění a zábavy v evropském rozměru;

31. je si vědom toho, že je důležité zužitkovat digitální příležitosti k interaktivnímu prosazování kultury a oslovit všechny společenské skupiny, zejména mladé lidi jakožto budoucí opatrovníky a propagátory kulturního dědictví;

32. vyzývá Komisi, aby podporovala rozvoj vztahů v oblasti kultury mezi středomořskými zeměmi, a to i pokud jde o činnosti týkající se kulturní diplomacie;

33. poukazuje na význam přeshraniční a meziregionální spolupráce v oblasti kultury, neboť kulturní dědictví přesahuje hranice ⁽³⁾. VR v tomto ohledu zdůrazňuje klíčovou úlohu místních a regionálních orgánů, a to i při provádění kulturní složky makroregionálních strategií;

34. zdůrazňuje, že v zájmu usnadnění znalostí o evropském kulturním dědictví a jeho využití je třeba zlepšit výměnu údajů a informací mezi orgány veřejné správy působícími v zemích EU, jakož i jejich komunikaci s občany;

35. vyzývá Komisi, aby přijala konkrétní opatření na podporu skutečné účasti evropských občanů na kulturním dědictví rozptýleném na území členských států a na jeho využití, a to zejména napomáháním plnému přístupu k informacím jako předpokladu jejich aktivní účasti a podporou zřízení zvláštní informační platformy;

⁽³⁾ Například Kulturní stezky Rady Evropy (<https://www.coe.int/en/web/cultural-routes/about>) nebo Cesty světového dědictví UNESCO – Evropa (<https://visitworldheritage.com/en/eu>).

36. zavazuje evropská města a regiony, aby v rámci role, kterou jim určují jejich správní kapacity, jakožto primární subjekty zkoumaly kulturně orientované modely sociálních a hospodářských inovací a podporovaly iniciativy, jež jsou otevřené občanské společnosti a sdružením, s cílem zapojit občany do rozvoje kultury a ochrany a zhodnocování hmotného i nehmotného kulturního dědictví.

V Bruselu dne 12. února 2020.

předseda
Evropského výboru regionů
Apostolos TZITZIKOSTAS

